

ŠTAJERSKI GOSPODAR

Erscheint jeden Samstag — Verlag u. Schriftleitung: Marburg (Drau), Badgasse 6 — Ruf 25-67 — Bezugspreis: In der Ostmark, vierteljähr. RM 1.20
einchl. 9 Rpf Postgebühr; im Altreich: RM 1.20 einchl. 9 Rpf Postgebühr, zuzüglich 18 Rpf Zustellgebühr — Postscheckkonto Wien Nr. 55030

kr. 38 - III. Jahrgang

Marburg a. d. Drau, Samstag, 18. September 1943

Einzelpreis 10 Rpf

Zmagoslavje prijateljstva

Führerjeva zvestoba je preprečila izročitev Duceja Anglo-Amerikancem - Ves svet govori o Mussolinijevi rešitvi - Nemška odločnost je preprečila kronanje Badoglijevega sramotnega izdajstva

Adolf Hitler je izjavil v svojem kratkem in pomembnem govoru, ki ga je imel dne 10. t. m. med drugim sledeče: »Srečen sem bil in srečen sem, da sem smel tega velikega in zvestega moža imenovati svojega prijatelja. Mimo tega se nisem naučil svojega mnenja menjati ali pa celo zatajevati po potrebi od slučaja do slučaja. Mnenja sem, da je zvestoba kljub raznim nasprotujočim si pojmom tudi v življenju narodov prav tako kakor pri posamezniku nenadomestljiva vrednost, brez katere bi se morala človeška družba zamajati in njena organizacija prej ali slej zlomiti.

To so bile besede, ki jih je spregovoril velik prijatelj Duce-ja dne 10. septembra. Dva dni pomeje so hrabri nemški možje po Führerjevem nalogu rešili iz rok biričev Badoglijeve klike moža, ki je z obnovo Italije pritisnil na Evropo pečat svoje silne osebnosti. Ni znano vsem našim čitateljem, da se je sovražni tabor takorekoč veselil izvršenega dejanja izročitve ujetega Duce-ja v Severni Afriki, medtem pa je dva dni po Führerjevem govoru legendarna nemška hrabrost in odločnost razbila morečo negotovost glede usode velikega voditelja italijanskega naroda. Posrečena rešitev Duce-ja pomeni zmagoslavje prijateljstva in poštenosti, ki jo je izkazal Adolf Hitler svojemu prijatelju. Führer je poslal po zraku četo svojih najboljših in najzvestejših mož, da izvršijo nalogo, ki bo še skozi stoletja ohranila blesk časti in zvestobe. Tako je Adolf Hitler z nemško načelnostjo in zvestobo preprečil kronanje Badoglijevega izdajstva, ki naj bi ga predstavljala Duce-jeva izročitev sovražnikom. Duce se je takorekoč že nahajal v krempljih maščevalnega sovraštva, toda prijatelj ni pozabil svoje prijatelja, storil je vse, da ga reši največje sramote.

Ne samo v Nemčiji in Italiji, tudi po ostalem svetu, kjer še niso izgubili smisla za plemenito poštenost in moštost, so se zaiskrile oči in so utripala srca spričo vesti, da je Führer rešil Duce-ja iz krempljev njegovih sovražnikov. Izkazalo se je, da pesnikova beseda o zvestobi ni prazna blaznost, izkazalo pa se je tudi, da potrebuje človeštvo takih manifestacij zvestobe zlasti v času, ko že izgleda da bo triumfirala zloba v zločinski obliki na naravnost demonski način. V času, ko izhva anglo-sovjetska-židovska agitacija iz svojih središč dnevno cele goliše gnojnice najnesramnejših laži na vse človeštvo v času, ko se izživljajo zločinski instinkti v bombardiranju in zažiganju civilnega prebivalstva in kulturnih spomenikov v času, ko špekulira sovražnik na najnižje instinkte z razmetavanjem potvorjenih bankovcev in živalskih nakaznic ter živi, da ne omenimo vseh drugih moralnih ekscesov te židovske vojne, je Führer-jeva zvestoba, uresničena z rešitvijo Duce-ja, doqodek, ki daje bralcem Evrope novo moč in novo vero v končno zmago.

*

Na Japonskem so pozdravili hraber podvig za rešitev Mussolini-ja z največjim veseljem. List

PK-Scherl-Autoflex.

Auf dem Wege zur Front.
Kampferprobe Grenadiere gehen zur Ablösung ihrer Kameraden in Stellung.

»Osaka Mašiči Šimbun« piše, da se je prijateljstvo dveh mož na čudežni način uresničilo v trenutku največje nevarnosti. Mussolini-jeva rešitev je izraz prisrčnega prijateljstva in tovarištva, ki

veže Führer-ja in Duce-ja preko vsakega stvarnega, političnega in vojaškega ugibanja. »Sanghaj Times« vrednoti Duce-jevo osvoboditev kot nov dokaz nemške moči ter pristavlja, da so doživeli Anglo-Amerikanci poleg svojih dosedanjih vojaških neuspehov na italijanski celinii še političen poraz.

Španski list »Arriba« pravi, da se je zgodilo prvič v zgodovini, da sta dva državnika eden drugemu izkazala isto zvestobo, kakor se to dogaja med navadnimi vojaki na bojišču. Še večja senzacija kot samo dejanje, je globoka ginjenost v prsih vseh ljudi, kajti tam, kjer se dozdevno podreja vse političnim in vojaškim interesom, je bila kronana povsem človeška strast v obliki najčistejšega tovarištva.

Ravnatelj španskega lista »Informaciones«, Victor de la Serna, povdarja, da je to dejanje izzvalo v španskem narodu tem večje občudovanje za Führer-ja in za njegove vojake, ker predstavlja vse vrline zvestobe in plemenitosti Španjolca. Po mnenju Španjolca Hitler svetu ne bi bil mogel bolje dokazati, koliko je pripravljen storiti za svoje prijatelje. Führer je z junaškim činom svojih mož vrnil Mussolini-ja svoji domovini v Evropi.

Bolgarski tisk je objavil slike obeh velikih prijateljev ter se bavi z drznim dejanjem, ki je rešilo Mussolini-ja iz rok izdajalske klike in take iz rok anglo-ameriških invazorjev. Vladni list »Zora« piše, da je odstranila Mussolini-jeva rešitev sramoto izdajstva ter da je učinkovala kakor vstajenje. To dejanje je viden izraz največje človeške vrline: zvestobe. Mussolini bo rešil nove naloge ter si pridobil nove zasluge. To mnenje podaja bolgarski list »Slovo«, ki pripisuje Mussolini-jevi osvoboditvi velik pomen za nadaljnji potek doqodkov na italijanskem polotoku.

Tudi v madžarskem tisku je Mussolini-jeva rešitev velik doqodek dneva, ki se izraža v naslovnih napisih vseh listov. »Magyarság« pravi v uvodniku, da je Mussolini-jeva osvoboditev sijaen primer nemškega pojmovanja zvestobe in ča-

PK-Kriegsberichtler Banhardt (PBZ — Sch).

Zwei gute Freunde.

Major Kümper Kommodore des Torpedoflieger-Geschwaders, das in kühnem Angriff auf einen feindlichen Großgeleitzug 32 Einheiten mit mindesten 170.000 BRT versenkte oder vernichtend traf mit seinem Schäferhund.

Veliki nemški uspehi v Južni Italiji

Badoglijeva izdajalska armada povsod razorožena — Srditi in uspešni napadalni boji Nemcev pri Eboliju — Težki udarci za sovražno letalstvo in plovbo

Kakor smo že poročali v naši posebni izdaji z dne 11. t. m., je nemška vojska po Führerjevi zapovedi hitro odgovorila na izdajstvo Badoglijeve klika. V zadnjih tednih pred svojim odpadom, je Badoglio zbral okrog Rima močne sile italijanske vojske. Obenem je odredil v Rimu samem stanje pripravljenosti napram nemškim četam izven mesta. Svoje ukrepe je utemeljeval Badoglio z nevarnostjo sovražnega izkrcanja zapadno od Rima. Čim je bila objavljena 8. septembra zvečer kapitulacija Badoglijevega režima, so se vneli okrog Rima boji med nemškimi in italijanskimi četami. Nemški Generalfeldmarschall Kesselring je dovedel pred Rim ojačenja ter pričel z napadom na večno mesto. Na njegov ultimati je kapituliral italijanski poveljnik v Rimu v krogu 50 kilometrov. Nemške čete so naglo razoroževale italijanske čete ter je bila kmalu vzpostavljena zveza z nemškimi armadami v področju Napulja in Salerna. Nemške čete so obenem prevzele zaščito vatikanskega mesta. V zgornji Italiji je maršal Rommel po kratkih in srditih bojih prislil italijanske odrede h kapitulaciji. Nemške čete so zavzele nepoškodovane ceste, ki vodijo iz Korotke in Tirolske v Gornjo Italijo. Nemci so hitro zavzeli Ligursko obalo z Genovo in vojno luko Spezia. V najkrajšem času je bilo očiščeno tudi Poadižje s področjem mest Bologna, Verona in Cremona. Trst je bil po kratkem boju zavzet, pri tem pa so Nemci samo v tržaškem področju razorožili 80 tisoč Italijanov. V Južni Franciji je 4. italijanska armada položila svoje orojče brez velikega odpora četam maršala v Rundstedt-a. Nemci so tudi zavzeli vso francosko obalo od Toulona do Mentone. Prav tako so se Italijani uklonili nemškim zahtevam po razorožitvi v Albaniji in na Grškem. V najkrajšem času so Nemci prevzeli tudi celo vrsto italijanskih lujah in trgovskih ladij v grških in jadranskih lukah. Boji so se vršili samo mestoma. Številni italijanski odredi so prešli v nemški tabor, da bi nadaljevali vojskovanje. Tudi na jadranski obali so Nemci v hitrem posegu zavzeli vsa glavna pristanišča na Jadranu. V Albaniji so Nemci zasedli mesta Drač, Valona in Elbasan.

Italijanski mornariški odred, ki je nameraval pobežniti v tabor Anglo-Amerikancev, je bil s strani nemških bojnih in torpednih letalcev zastavljen v zapadnem Sredozemskem morju. Tu so Nemci potopili neko bojno ladjo, in sicer 35-

tisočtonsko bojno ladjo »Roma«, mimo tega pa so tako težko poškodovali neko križarko in rušilca, da je smatrati tudi ti dve ladji uničenim.

V ranih urah 9. septembra so se izkrcale v zalivu Salerno močne anglo-ameriške sile. Nemške čete so jih takoj energično napadle. Tem izkrcanim silam so nemški letalski odredi prizadevali podnevi in ponoči najtežje izgube. Uničujejo se zadeli pri tem številne transportne ladje s skupno tonažo nad 200.000 brt., številne vojne ladje ter celo vrsto čolnov za izkrcavanje. Po bombnih zadetkih se je takoj potopila neka težka križarka. Isti usodi je zapadla tudi 9000tonska transportna ladja s šestimi velikimi čolni za izkrcavanje.

V soboto je sporočilo nemško vrhovno poveljstvo, da je nemška vojska takorekoč zaključila razorožitev Badoglijeve vojske. Italijanska posadka na otoku Rodos je kapitulirala po kratkem napadu nemških strmoglavcev. V Rimu se je udala Nemcem Italijanska kraljeva garda. Nemške čete so vkrakale tudi v Milan, Turin in Padova. Na Jadranu so Italijani predali pomorsko trdnjavo Palj. Medtem so se v področju Salerna nadaljevali srditi napadi Nemcev na izkrcane močne anglo-ameriške sile. Nemci so držali krčevito višine vzhodno ob obalne nižine. V protinapadu so utrjali Anglo-Amerikancem izgubljen teren, sovražnik pa je imel občutne izgube na ljudeh in materijalu. Pri napadih na ladijske cilje ter izkrcane čete v zalivu Salerno, so nemški letalci potopili številne transportnike in čolne za izkrcavanje. Večje število ladij je bilo poškodovanih.

V Kalabriji proti severu prodirajočim sovražnim četam so nemške varovalne čete dajale energičen odpor. Vsiel drznih protisunkov, razstreljevanja in ustrašanja je sovražnik le počasi pridobival na terenu. Angleški odredi, ki so se izkrcali pri Tarantu, so trčili tam na močan odpor nemških varovalnih oddelkov. Pri nočnih spopadih v Kanalu so potopile varovalne sile nemške vojne mornarice dvoje angleških hitrih čolnov. Tretji čoln je zgorel.

V področju Salerna se je po poročilu z dne 13. t. m. razvil nemški napad v severnem bojnem področju. Po srditih obrambnih bojih so zavrnili Nemci Anglo-Amerikance v mesto ter na obalni pas. Jugovzhodno od Salerna je skušal sovražnik razširiti svoje mostišče ter prodreti višinske

postojanke vzhodno od obalne nižine. Ena izmed nemških oklopnih divizij je ujela pri Salernu do 11. septembra 26 častnikov in 1400 mož. Uničila je 58 večinoma težkih tankov ter zaplenila številno težko in lahko orožje. Nemški letalci so potopili v zalivu Salerno veliko trgovsko ladjo ter neko torpedovko. Več vojnih in trgovskih ladij je bilo pri tem težko poškodovanih. Hitri čolni so potopili razen tega neko transportno ladjo z deset tisoč tonami. Razoroženih je bilo v Italiji in na Balkanu nad 500.000 italijanskih vojakov. Tisti italijanski odredi, ki so pripravljeni za nadaljevanje boja, so bili sprejeti na nemški strani za zavarovalne naloge. V vodovju Korotke in Elbe so uničila hitra nemška letala sovražnega rušilca. Vozila neke nemške spremiljave pa so uničila troje italijanskih hitrih čolnov. V ponedeljek so imeli Nemci vso vzhodno obalo Jadranskega morja z vojno luko Pulj v svojih rokah. Nemške čete so v ponedeljek stale tudi na vseh točkah obale Ligurskega morja. Par dni poprej so nemške čete kljub močnemu odporu Badoglijevih čet zavzele v drznem zaletu predor Mont Cenis. Tudi fort in hospic Mali Sveti Bernard sta bila 11. septembra zvečer v nemških rokah.

V področju Salerna so se po poročilu z dne 14. t. m. vršili srditi boji z angleškimi divizijami, ki so se obupno branile pred nemškimi napadi. Po tem poročilu so Nemci v ponedeljek predpoldan v krvavih bojih zavrnili vse sovražne napade proti višinskim postojankam južno od Ebolija. V torek so pričele na tem področju nemške čete na široki fronti z napadom. Nemci so v naskoku zavzeli sovražne postojanke ter vrli sovražnika na mesta izkrcavanja. Jugovzhodno od Ebolija so pri tem vršili hudi boji. Angleži in Amerikanci so pri tem imeli zelo težke in krvave izgube. Nemško letalstvo je v zalivu Salerno napadlo opetovane ladijske cilje. Pri tem je bila uničena neka križarka. Troje transportnikov srednje velikosti je bilo poškodovanih. V Kalabriji in Apuliji so se nemške slabotne zavarovalne sile umaknile, ne da bi jih bil sovražnik kakorkoli motil. Sovražnik jim je sledil le počasi, ker so ga zavirale razrušene ceste in močan odpor nemških varovalnih čet.

15. septembra je javilo nemško vrhovno poveljstvo velike uspehe v napadu proti anglo-ameriškim izkrcanim odredom pri Salernu in Eboliju. Nemške čete so v torek obkolile neko sovražno skupino, dočim je bila druga tako obkoljena skupina uničena. Število plena in ujetnikov narašča od ure do ure. Sovražni odredi, ki so bili zavrnjeni v torek pri Eboliju, so se blizu obale postavili v bran pod zaščito svoje ladijske artilerije. Nemško letalstvo je med tem tekoče napadalo sovražno izkrcavanje. Uničujejo je bila zadeta neka 4000tonska transportna ladja. Pet drugih ladij srednje velikosti je bilo težko zadetih. Nemški hitri čolni so pa med tem torpedirali neko sovražno križarko ter zajeli dvoje italijanskih motoriziranih jadernic.

Nemčija in Japonska se bosta borili do končne zmage

Skupna izjava Nemčije in Japonske

Iz Berlina poročajo: Vlada Reich-a in cesarska japonska vlada objavljata sledečo skupno izjavo:

»Izdajstvo vlade maršala Badoglija ne zadržava noben način Trojnega pakta, ki ostane slej kot prej neomejeno v veljavi. Nemška in japonska vlada sta se odločili, da bosta nadaljevali vojno z vsemi razpoložljivimi sredstvi do dokončne zmage.«

Druck und Verlag Marburger Verlags- und Druckerei-Ges. m. b. H. - Verlagsleitung Egon Baumgartner; Hauptschriftleiter: Friedrich Golob; alle in Marburg/Drau, Badgasse 1

Zur Zeit für Anzeigen die Preisliste Nr. 3 vom 10. April 1943 gültig. Ausfall der Lieferung des Blattes bei höherer Gewalt oder Betriebsstörung gibt keinen Anspruch auf Rückzahlung des Bezugsgeides

sti. Vladni list »Függetlenség« prinaša na neznovni strani sliko, ki predstavlja Führer-ja in Duce-ja pri stiskanju rok. Celo Angliji prijazno bulevarsko glasilo »Mail News« ugotavlja, da Anglo-Amerikanci od izbruha vojne sem niso doživeli tako težkega političnega udara, kakor je Mussolini-jeva osvoboditev. To je izgubljena bitka, vpliv na italijansko javnost pa nikakor ne bo izostal.

Romunski list »Porunca Vremii« piše: »Vest o Duce-jevi osvoboditvi je napolnila vsa nacionalistična srca na kontinentu z ogromnim veseljem. List povdarja, da je nemška vojska 48 ur po pretrpljivi Führer-jevi izpovedi zvestobe osvobodila Duce-ja ter dala tako boreči se Evropi veliko zaščotjenja. To je nepričakovana zmaga, ogromen uspeh in dobro znamenje za odločilni obračun na kontinentu. Istočasno pa je Mussolini-jeva osvoboditev tudi katastrofalni moralni poraz sovražnikov Evrope ter vseh defetistov in izdajalcev.«

Slovaški tisk poroča z velikimi naslovi o drznem dejanju, ki ga imenuje »Gardista« največji junaki čim v tej vojni. Drugi taki čini bodo sledili in amolnikih bodo vsi tisti, ki si otvarjajo, da je možna zmaga z izdajstvom in terorjem. Führer-jeva zvestoba Duce-ju je zgodovinsko dejanje.

Tudi švedski tisk poroča z velikimi naslovi o Duce-jevi rešitvi. »Goeteborgs Posten« imenuje Mussolini-jevo rešitev spretno Führer-jevo lahkovsko potezo. Führer je imel priložnost, dokazati svojo zvestobo napram prijatelju. »Goeteborgs Tidning« predvideva po Mussolini-jevi rešitvi povečane tedave za Anglo-Amerikance in »Goeteborgs Handels- und Schifffahrtszeitung« pravi, da

je drzen čin Mussolini-jeve osvoboditve nemška zmaga z odločnostjo, ki je na anglo-ameriški strani ni najti.

V angleškem in ameriškem jisku ne morejo prikriti jeze vsled razvoja v Italiji po Mussolini-jevi osvoboditvi. Čeprav si listi krčevito trudijo prikazati, da Mussolini ni več mož v posesti vseh svojih sil, čeprav skušajo dokazovati, da Mussolini nima več nekdanjega političnega vpliva, se kljub tej tolažbi opaža jeza in globoko razočaranje. Angleški listi iščejo krivce ter so si edini v tem, da krivde ni lakati pri Angležih in Amerikancih, temveč pri Badogliju. »Exchange Telegraph« pravi, da pripisujejo uradni angleški krogi krivdo za Mussolini-jev beg Badoglijevi kliki, kajti ta klika je imela čuvati Mussolini-ja vse do dogovorjene izročitve Angležem in Amerikancem. Precej osamljeni so s svojimi trditvami nekateri angleški listi. Tako je »Daily Telegraph« mnenja, da drzen čin spričo sedanjega nereda v Italiji brčkone ni bil razmeroma težak. List si obeta od Mussolini-jeve osvoboditve tudi neugoden izid za Nemčijo. Povsem osamljena pa je s svojim mnenjem »Times«, ki pravi, da je Mussolini diskreditirana figura, ter da njegova osvoboditev nima nikakega pomena. Svoje jeze ne more prikriti laburistični »Daily Herald«, ki očita Angležem in Amerikancem veliko površnost. Badoglio je vsekar v prvi vrsti odgovoren, ker je bil Duce ujetnik njegove vlade. »Daily Express« skuša sicer zmanjševati Mussolini-jevo osebnost, vendar prihaja do zaključka, da je Mussolini-jeva osvoboditev povod za novo razgibanost v taboru zavezničkov Nemčije. Tudi »Daily Mail« pravi, da rešitev Mussolini-ja ni tako brezpomemben dogodek, kakor bi kdo mislil. List pričakuje ne samo vojaške, temveč tudi politične posledice tega dejanja.

Mussolini osvobojen z nemško pomočjo

Drzen čin nemških padalcev, pripadnikov SD-a in Waffen-SS — Mussolini se nahaja v Nemčiji —
Ogromna senzacija po vsem svetu — Veselje v Nemčiji in zaveznikih deželah, jeza v Londonu

Nemško vrhovno poveljstvo je izdalo dne 13. septembra v ranih urah posebno vest, da so nemške padalske čete skupno z možmi SD-a in Waffen-SS osvobodile Duce-ja iz ujetništva izdajalske klike. Podvig je uspel. Duce se nahaja v svobodi. S tem je bila izjalovljena po Badoglijevi vladi dogovorjena izročitev Anglo-Amerikancem.

Vest, da je bil Mussolini osvobojen v drznem podvigu iz rok izdajalske klike, je izzvala v vsej Nemčiji veliko veselje in zadoščenje. Pa ne samo v Nemčiji, tudi v inozemstvu je izzvala vest o Mussolini-jevi osvoboditvi senzacijo. Pariški jutranji tisk je objavil v ponedeljek zjutraj nemško posebno vest o Duce-jevi osvoboditvi. Francoski listi pravijo, da je to tako drzen podvig, kakor ga zgodovina še ni zabeležila.

Uradni zastopnik japonske vlade je izjavil v ponedeljek pred zastopniki inozemskega tiska, da pomeni Mussolini-jeva osvoboditev razveseljiv preobrat. Japonci vedo, kaj pomeni Mussolini Italiji in s kakim duhom je vodil svojo vojno proti zaveznikom. Japonci se najlepše spominjajo njegove zvestobe do Trojnega pakta in zato si je lahko misliti, kako bodo uspevale njegove nadaljnje akcije.

Norveška javnost je bila v ponedeljek vsa pod vtisom posebne vesti o osvoboditvi Duce-ja, ki jo imenujejo najbolj drzno in imponujoče dejanje v svetovni zgodovini. S političnega vidika je posrečena osvoboditev eden izmed največjih neuspehov Anglo-Amerikancev. Tako piše list »Morgenposten«, da je sedaj oprana sramota, ki jo je razlilo Badoglijevo izdajstvo nad Italijo. Podoba je, da je imela sama usoda svoje prste v tej igri. Italijanom je sedaj zopet omogočeno zbiranje v gibanju, ki je nosilec njihove osvobodilne borbe, t. j. fašistični stranki. Tako so Nemci iztrgali Churchillu in Rooseveltu iz rok dve važni karti. »Altenposten« pravi, da so delovale besede o Mussolini-jevi osvoboditvi kot fanfare. Končno je zmagala pravica.

Po poročilih iz Madrida je vest o osvoboditvi Duce-ja razširil španski radio že v nedeljo zvečer. Vest se je bliskoma razširila med prebivalstvom, ki je občudovalo Duce-ja in njegovo zgodovinsko delo, brez razlike političnega mišljenja. Mussolini-jeva osvoboditev potom nemških pa-

Scherl (Luce).

Der Duce.

dalcev in policijskih čet ter s tem onemogočena izročitev njegove osebe zaveznikom, smatrajo v Spaniji ne samo kot drzno, temveč tudi zgodovinsko dejanje, ki je vredno spoštovanja in prijateljstva med Führer-jem in Duce-jem.

Tudi v Bolgariji je izzvala vest o Mussolini-jevi osvoboditvi tako v političnih krogih, kakor tudi v prebivalstvu veliko zadoščenje in veselje. Bolgari govorijo z velikim občudovanjem o odločnosti, ki jo je pokazala Nemčija Italiji pri pregovoru nenadoma nastalih težav. Krona nemškega udarca proti italijanskim izdajalcem pa je osvoboditev Duce-ja iz rok njegovih nasprotnikov.

Romunski tisk je pretekli ponedeljek z velikimi

naslovi objavil Mussolini-jevo osvoboditev kot najvažnejši dnevni dogodek. Listi so objavili tudi Mussolini-jeve slike. Z velikimi naslovi opisujejo tudi listi velik potek akcij Reich-a v vseh fazah. Tako piše »Viatza« k položaju v Italiji sledeče: »Brzina reakcije in sigurnost, ki so jo Nemci tokrat pokazali z natančnostjo precizijske ure, je dovela do tega, da se je zlom zaveznika spreminjal takoj v izboljšanje celotnega položaja. Moštrovina, s katero so bili sovražnikovi načrti izjalovljeni, spominja na bliskovite akcije na Norveškem, Danskem in v Belgiji. Nemški mehanizem je preстал v Italiji ter na Balkanu novo, sijajno izkušnjo.«

Po poročilih iz Buenos Aires-a je izzvala dramatična osvoboditev Duce-ja največje zanimanje. To osvoboditev smatrajo kot drzno in moško dejanje sredi intrig in izdajstva. Prvo vest o Duce-jevi osvoboditvi je objavila radio-postaja v Buenos Aires-u že v nedeljo opoldan. Kmalu po tem je izšla posebna izdaja lista »Pampero«. V prenapoljenih ulicah mestnega središča so ljudje kar trgali posebno izdajo iz rok kolporterjev. List je v velikih naslovih objavil, da je »Hitler držal besedo«. Listi so obenem objavili tudi Führer-jeve in Mussolini-jeve slike. V kratkem komentarju omenja list na prvi strani, da je Hitler rešil svojega zvestega prijatelja pred besnilom nasprotnikov. Dogodek bo imel po mnenju lista »daljnosežne politične posledice«.

Edinole v Londonu je po prvih poročilih izzvala Duce-jeva osvoboditev veliko jezo. Tako je javil »Exchange Telegraph« iz Londona: »Nemška posebna vest iz Führer-jevega glavnega stana, da so nemški padalci osvobodili Mussolini-ja ter ga spravili v Nemčijo, je izzvala v angleški javnosti veliko jezo. Šele par dni preje so zagotavljali, da je Mussolini »na varnem«. Med italijansko vlado in med zastopniki zaveznikov je bilo dogovorjeno, da bodo Mussolini-ja izročili zaveznikom. Brez dvoma bo ta neveseli incident imel še zelo resne posledice«. Resne posledice, s katerimi grozi London se nanašajo v prvi vrsti na Badoglijo, ki ni odpovedal samo kot vojak in poveljnik, temveč tudi kot jetniški peznik. Badoglio bo že kmalu stal pred generalom Eisenhowerjem s tresočimi nogami in v spoznanju, da se izdajalcev nikjer ne spoštuje in da ne uživa spoštovanja niti pri tistih, ki so se okoristili z izdajstvom.

Japonski list »Tokio Azahi Simbun« piše: Svet pričakuje z napetostjo korake, ki jih bo poslej podzela nova nacionalno-fašistična vlada z Mussolini-jem na čelu. Badoglijevo izdajstvo je očistilo Italijo slabotnih in odpadniških elementov. Bivši japonski veleposlanik v Rimu, Siraatori, povdarja v listu »Osaka Mainitši Simbun«, da pomeni Mussolini-jeva osvoboditev velik udarec za anglo-ameriške načrte. Sedaj je prijateljstvo med Führer-jem in Mussolini-jem znova potrjeno. Ponovni pojav Mussolini-ja bo obvaroval Italije pred totalnim izbrisom iz zemljevidov ter iz zgodovine.

Mussolini ni ranjen

Takoj po osvoboditvi je imel prisrčen telefonski razgovor s Führer-jem — Tudi rodbina je rešena

Dne 13. septembra je sporočil Nemški dopisnik urad sledeče posameznosti glede osvoboditve Duce-ja iz rok Badoglijeve izdajalske klike:

Drzen podvig, ki je bil kronan s tako senzacionalnim uspehom, je pripravil poseben odred varnostne službe in neka padalska četa ob zelo velikih težavah. Badoglijeva vlada je skušala s posebnimi ukrepi prikriti Duce-jevo bivašče pod vsemi okoliščinami. Da bi zabrisala vsako njegovo sled, je po 25. juliju večkrat menjala njegovo bivašče v zadnjem času so ga prevržali vsake dva do tri dni v kako drugo jetnišnico, vojašnico, na otoke in vojne ladje. Stražili so ga veliki vojaški odredi, ki so jih prav tako redno menjali. Neposredno stražo je tvoril oddelek karabinerjev. Ta oddelek je dobil nalog, Mussolini-ja takoj ubiti v slučaju poskusa njegove osvo-

PK-Kriegsbericht Nieder.

Der deutsche Gegenschlag in Italien.

In schnellem, hartem Zugreifen hat die deutsche Führung die durch den schmachlichen Verrat der Badoglio-Regierung in Italien entstandene Lage gemeistert, große Teile der italienischen Wehrmacht entwaffnet, die wichtigsten Plätze und Verbindungswege in ihren Besitz gebracht und alle Voraussetzungen für eine weitere günstige Entwicklung der Operationen geschaffen. — Unser Bild zeigt: Ein deutscher Truppentransport passiert auf der Fahrt nach Süden einen italienischen Bahnhof.

Dogodki na vzhodni fronti

Izjalovljeni sovjetski napadi v Novorosijsku — Sovražnik nadaljuje svoje poskuse prodora nemške fronte na jugu in v sredini

Sovražnik je pretekli četrtak dovajal v doneško kotlino nove rezerve. Bitka na tem sektorju se je nadaljevala proti koncu preteklega tedna ob izredno velikih sovražnih izgubah. Južno in zapadno od Harkova so se izjalovili po poročilu z dne 8. septembra številni sovražni napadi. V srednjem odseku fronte so napadali boljševiki z ječimi silami edinole v področju zapadno od Kirova. V ostalih odsekih je bilo sovražno napadalno delovanje slabotnejše nego prejšnje dni. Nemške čete so pri tem neko sovražno skupino, ki je bila obkoljena v teku obrambnih bojev, popolnoma uničile. Nemško in romunsko letalstvo je tudi 8. septembra s številnimi operacijami podpiralo boje na zemlji. 8. septembra je bilo na vzhodni fronti uničenih 208 sovražnih tankov.

Poročilo z dne 10. septembra pravi, da se je

nadaljevala bitka v doneški kotlini s srditostjo in menjajočimi se boji. Južno od Isjuma ter v področju Harkova so Nemci zavrnilo celo vrsto sovražnih napadov. Sovražnik je imel velike izgube v vrstah svojih tankovskih odredov. Boljševiki so izgubili 9. septembra 87 tankov.

Po sobotnem poročilu se je skušala pri Novorosijsku izkrcati neka boljševiška skupina, ki so jo Nemci razbili z artilerijo, še preden je dosegla obalo. Ostanke sovjetskih odredov so bili takoj po izkrcanju zapleteni v težke boje z nemškimi četami, ki so skupno z edinicami vojne mornarice potopile oz. uničile troje topničark, nek stražni čoln in 11 čolnov za izkrcavanje. Jugozapadno od Mariupola, ki je bil izprazen po popolnem uničenju vseh vojaških naprav po načrtu, so uničile nemške in romunske čete neko sovražno skupino, ki se je bila izkrcala ob obali Azovskega morja. Zapadno od Kramoarmejskoja so nemški oklopniški odredi obkolili glavino neke sovjetske strelske divizije ter so pri tem uničili nek sovjetski divizijski štab. V področju Harkova in jugozapadno od Konotopa so nemške čete zavrnilo v središjih bojih težke nemške napade. Kjer je sovražnik mimogrede vdrl v nemške postojanke, so nemške čete kmalu korigirale njegove kratke uspehe. V srednjem odseku ob Desni ter jugozapadno od Kirova je beležila vojna kronika težke obrambne boje. Zapadno od Vjasme so se izjalovili trdovratni napadi sovjetov. Mimogrede v naše prve postojanke vdrele sile so bile zavrnjene v protisunku ter je bilo pri tem uničenega in zaplenjenega mnogo orožja. Boljševiki so izgubili v petek na vzhodni fronti 203 tanke. Nemško letalstvo je uničilo številne tanke, obenem pa okrog 200 s četami natoverjenih vozil ter več dovoznih skladišč.

V Novorosijsku so nemške čete po poročilu z dne 12. septembra v srditem boju uničile sovražnika, ki se je bil izkrcal v zapadnem delu pristanišča. V vzhodnem delu so trajali boji še nekaj časa. Na ostali fronti kubanskega mostišča so se izjalovili številni sovražni napadi. Prav tako so nemške čete odbile številne napade sovjetov v južnem odseku med Azovskim morjem ter med Desno. Na številnih mestih so zavrnilo naše pehotne in oklopniške sile sovražnika v uspešnih sunkih. V srednjem odseku fronte so bili prav tako zavrjeni lokalni sovražni napadi. V kolikor je vdrl sovražnik s konjeniškim in oklopnimi silami, so jih Nemci odrezali od njegovih zvez. V severnem odseku je bilo v ostalem mirno.

Koncentričnim napadom suhozemnih čet in mornariških odredov je uspelo pri Novorosijsku po poročilu z dne 13. septembra uničiti več nadaljnjih sovražnih odredov. Boljševiki so tleli izredno krvave izgube. V južnem in srednjem odseku vzhodne fronte pa se je nadaljevala srdita bitka. Nemci so na številnih mestih prekrizali s protisunki začasne uspehe boljševikov.

Iz poročila, ki ga je bilo izdalo nemško vrhovno poveljstvo 14. septembra, je bilo razvidno, da so se v Novorosijsku razrušili številni sovražni napadi v težkih polničnih bojih. Na fronti od Krasnoarmejskoja do Vjasme je napadal sovražnik na vseh žariščih bitke z močnimi pehotnimi in oklopnimi silami, ki so bile povsod bistveno zavrjene.

15. septembra je sporočilo nemško vrhovno poveljstvo, da je bilo tudi v terek opazovati na kubanskem mostišču živahno delovanje. V brezuspešnih napadih boljševikov v odseku Krimskaja so izgubili sovjeti 32 tankov. Na jugu in v sredini vzhodne fronte je nadaljeval sovražnik svoje poskuse prodora zlasti v odsekih pri Krasnoarmejskoju, južno in zapadno od Harkova, ob Desni ter pri Kirova. Te napade so Nemci v tridem boju večinoma zavrnil. Na raznih mestih sovražnega vdora so prešli Nemci k lastnim protinapadom. Novi srditi napadi sovjetov jugozapadno od Belija so se izjalovili kljub vpostavi močnih pehotnih in oklopniških odredov. V Finskem zalivu so potopile edinice nemškega vojnega brodivja nek boljševiški hitri čoln. Med spopadom sta bila zbita dva sovjetska bombnika. Varovalne sile neke nemške spremilje so skupno z lovskimi in rušilnimi letalskimi odredi zbile pred severno norveško obalo 34 sovjetskih bombnikov iz skupine 55 napadalcev.

Odmev Führerjevega

govora po svetu

Führerjev govor je pretekli petek izzval po vsej Veliki Nemčiji najgloblji vtis. Ko je bilo v poznih popoldanskih urah preteklega petka napovedano, da bo govoril Führer iz svojega glavnega stana nemškega naroda, je hitelo staro in mlado ob pol deveti uri k radio-aparatom, da bi čuli iz Führerjevih ust važna sporočila, namenjena vsemu narodu S svojim kratkim, a izredno izčrpnim nagovorom, je Führer potequil v stran zavese, ki je poprej zakrivala nemškemu narodu intrigantsko igro Badoqlijeve klike. Nemški narod je sicer instinktivno čutil, da nekaj z Italijo ni povsem v redu, toda narod si glede tajnih vzrokov in povezanosti ni mogel ustvariti jasne slike. Ves nemški narod je radi tega z velikim olajšanjem sprejel dokumentarno Führerjevo poročilo. Führerjeva sigurnost glede dokončne zmage pa je v nemškem narodu našla tem jačji odmev, ker so jo spremljali tudi hitri in uspešni ukrepi nemškega vojnega vodstva. V nemškem narodu je zavladalo slično razpoloženje kakor v tistih dneh, ko so nemške čete na zapadu in na vzhodu vrstile zmago za zmago. Tokrat je bilo razpoloženje nemškega naroda tem veselejšo, ker je nemška vojska tako hitro in uspešno uničevala izdajstvo maršala Badoqlija in njegove klike.

Tudi inozemski tisk je poleg Führerjevih odkritij o razvoju v Italiji beležil odločnost nemškega naroda, nadaljevati to vojno na boljših do zmagovitega konca. Zelo zanimiv je bil komentar švedskega anglofilskega lista »Dagsposten«, ki je preje komentiral vse dogodke na podlagi sovražnih poročil. »Dagsposten« je pisal: Badoqlija in kralj Viktor Emanuel sta izdala svojo intrigantsko igro v upanju, da bosta trde kapitulacijske pogoje omilila z izdajstvom zaveznika, kateremu sta hotela zasadi nož v hrbet. Ta igra se je pa ponesrečila. Badoqlijevo izdajstvo ni Angležem in Amerikancem prav nič koristilo, pa tudi Italija ni ničesar pridobila s svojim večnim žigom sramote. S svojo izjavo o Mussolini-u, je Führer izpovedal to, kar bodo Italijani brez dvoma govorili čez deset, dvajset ali trideset let, ko bodo postavljali Duceju spomenike.

Tudi list »Stockholms Tidningen« podčrtava Führerjeve besede, da se bo borba vršila odslej brez vseh zavirajočih obremenitev. List je mnenja, da je pomembna angleška ugotovitev, ki svari pred upom glede hitrega konca vojne.

Turški list »Tasvirî Efkârî« pravi, da je napravil Badoqlio s svojim izdajstvom Nemčije račun brez krmarja.

Argentinski list »Critica« piše, da so se upi, ki so jih gojili zavezniki skupno z Badoqlijevo klico glede tistih petih dni zatajevanja premirja, izjalovili.

Madžarski in nemški tisk sta bila popolnoma v znamenju nemškega poročanja, ki je obsojalo izdajstvo Badoqlijeve klike.

Tudi srbski list »Novo Vreme« piše, da sta Adolf Hitler in nemški narod trdno odločena, nadaljevati to vojno do končne zmage. Führer — tako ugotavlja imenovani list — drži v svojih rokah suvereno usodo ne samo nemškega naroda, temveč tudi vse ostale Evrope.

* Gauleiter in Reichsstatthalter dr. Uiberreither je prispel preteklo soboto na Spodnještajersko ter je bil predpoldan v Wurmberg-u in Marburg-u, v nedeljo pa se je udeležil Ortsgruppen-tag-ov v Abstal-u in Polstrau-u. Na gradu Wurmberg je otvoril tečaj Reichsamt-a Frauen und Mädelarbeit im Rassenpolitischen Amt, ki se ga je udeležilo 40 žena in deklet iz vseh delov Reich-a. Po Gauleiterjevem nagovoru je govoril Bundesführer Stelndl o problematiki Spodnještajerske ter je udeleženkam raztolmačil naloge organizacije Stetischer Heimatbund. Gauleiter se je tudi udeležil bolske proslave na ženskem učiteljsku v Marburg-u, popoldan pa si je ogledal v spremstvu Bundesführer-ja letalsko-zaščitne zgradbe v Marburg-u. Gauleiter se je zadovoljivo izrazil o storjenem delu skupnosti, ki je omogočilo tako bri napredek tega dela. V nedeljo predpoldan je govoril Gauleiter v Abstal-u pred 3000 zborovalci ter je osebno izročil Ortsgruppenführer-ju zastavo. Ogledal si je tudi storitveno in kmetijsko razstavo ter je nato nadaljeval svojo vožnjo do Polstrau-a, kjer se je udeležil valkega polnočnega in ogleda razstav.

Mussolinijeva prva dnevna povelja

Iz Berlina poročajo:

Benito Mussolini je prevzel 15. septembra zopet vrhovno vodstvo fašizma v Italiji. Duce je izdal dne 15. septembra sledeča dnevna povelja:

Dnevno povelje vlade št. 1.

Zvestim tovarišem po vsej Italiji! Z današnjim dnem, 15. septembra 1943, prevzemam zopet vrhovno vodstvo fašizma v Italiji.

Mussolini.

Dnevno povelje vlade št. 2.

Alessandra Pavolinija imenujem začasnim tajnikom Fašistične narodne stranke, ki se imenuje odslej »Republikanska fašistična stranka«.

Mussolini.

Dnevno povelje vlade št. 3.

Zapovedujem, da prevzameje takoj vse vojaške, politične, upravne in šolske oblasti ter vsi, ki jih je odstavila kapitulacijska vlada, takoj svoja mesta in položaje.

Mussolini.

Dnevno povelje vlade št. 4.

Zapovedujem takojšnjo obnovo vseh stranknih uradov s sledečimi nalogami:

a) Nemško vojsko, ki se bori na Italijanskih tleh s skupnim sovražnikom, je dnevno in tovaški podpirati.

b) Narodu je nuditi takojšnja moraina in gnotna pomoč.

c) Stanje članov stranke z ostrum na njih zadržanje glede državnega udara kapitulacije je pregledati, strahopetce in izdajalce pa je treba aksemplarično kaznovati.

Mussolini.

Dnevno povelje vlade št. 5.

Zapovedujem obnovo vseh odredov in specialnih oddelkov prostovoljne milice za nacionalno varnost.

Mussolini.

boditva. Šele v zadnjem času se je izvedelo ne samo za prejšnja bivališča, nego tudi za zadnje Ducejevo nahajališče. S sigurnostjo se je nazadnje doznalo, da so Mussolini-ja spravili v neko popolnoma nepristopno gorovje, kjer je bil ob najsrmatnejših okoliščinah izredno močno zastražen. Ta sigurnost je dala signal za stari držnoga podviga, ki ga je vodil neki odlični H-Hauptsturmführer iz varnostne službe, redom iz Ostmarke.

Kakor je naknadno izvedel Nemški dopisni urad, je Duce takoj po svoji osvoboditvi telefonsko govoril s Führer-jem. Teško je z besedami izraziti čustva, ki so med tem zgodovinskimi telefonskim razgovorom navdajala Führer-ja in Duce-ja. Mussolini se je nato podal k svoji rodinai, ki jo je posebni odred varnostne službe H prav tako rešil iz internacije Kljub temu, da je izdal Badoqlio povelje za usmrtnitev Mussolini-ja v sijažu osvoboditve. Duce ni bil niti ranjen.

Izdajalski maršal Italije

Pietro Badoglio je povzročil pred 25 leti nečastno „zmago“ pri Vittorio Veneto

Pietro Badoglio je 3. septembra t. l. podpisal generalu Eisenhowerju besedilo premirja, ki je najsrmatnejše izdajstvo italijanskega naroda. Da je Pietro Badoglio že star izdajalec, je dokazal že pred 25 leti. Izdajstvo, ki ga je izvršil Badoglio že pred 25 leti napram nekdanji Avstro-Ogrski, je zabeleženo v protokolih parlamentarne preiskovalnega odbora, ki se je sestel kmalu po zlomu habsburške monarhije, v nemško-avstrijski narodni skupščini. Ta odbor je imel ugotoviti vzroke za katastrofo stare cesarske armade. Na čelu odbora se je nahajal znani profesor kazenskega prava dr. Löffler. Naloga odbora je bila, pojasniti vprašanje, kako neki je bilo možno, da je prišlo do premirja, sklenjenega 3. novembra 1918 v mestu Villa Giusta pri Padovi, še skoro pol milijona avstrijskih vojakov v italijansko vojno ujetništvo in komu neki bi bilo pripisati napačno ali površno tolmačenje sklenjenega dogovora.

Odgovora je bil povsem nedvoumen: vodja italijanske komisije, general Pietro Badoglio, je na način, ki mu v zgodovini ni primere, ogoljufal avstrijske zastopnike, katerim je načeloval general Weber von Webenau. Prva točka sklenjenega premirja se je glasila tako, da ustavita obe stranki takoj svoje sovražnosti. General Weber von Webenau je v tem smislu poročal avstro-ogrskemu vrhovnemu poveljstvu. Vrhovno poveljstvo je v svrhu preprečenja brezmišelnega prelivanja krvi takoj izdalo primerna povelja posameznim četam na fronti. Komaj pa so bili protokoli podpisani, je Badoglio nenadoma izjavil, da velja pogodba za Italijane šele počenši s 4. novembrom ob 3 uri popoldne. Badoglio je s drugimi besedami izjavil, da traja vojna za Italijo še nadaljnjih 24 ur. Nikakor ni težka predstava, kaj je to pomenilo. Italijanom se ni bilo treba pri svojem sunku proti severu bati nikakega odpora; brez vsakega napora so lahko izvajali svojo veliko »zmago«, ki so jo po treh in pol letih brezuspešnega vojskovanja in po uničevalnih porazih pri Kobaridu in Tolminu tako nujno potrebovali, da bi se izognili revoluciji v notranjosti. Ko je general Weber von Webenau v svojem brezmejnem razburjenju nad Badoglijevim besedolomstvom zaklical italijanskemu generalu, da je to nesramna goljufija, je Badoglio samo skomignil s rameni. Pojem vojaške časti je bil zanj že takrat tuja zadeva.

Badoglio je takrat povsem pravilno kalkuliral. Medtem so namreč dobile vse avstro-ogrške čete povelje za ustavitve sovražnosti. Italijanskim patroljam, ki so sibile proti severu, so avstro-ogrške čete dajale celo potrebneja prostora. Badoglio pa je dejansko zapovedal Italijanom, da naj izrabijo

kratek čas do popoldneva 4. novembra na ta način, da zavzamejo z motornimi kolesi in oklopniimi avtomobili po možnosti najbolj severne postojanke. Na ta način so Italijani odrezali 4. novembra obkoljene odrede avstro-ogrške armade ter rekonvalescentne oficirje in moštvo ki se je nahajalo v kopalščih Južne Tirolske. Vse te čete in moštvo so Italijani proglasili kot »vojne ujetnike«. Na ta način so Italijanske čete prekoračile takrat prvič staro avstrijsko mejo, ne da bi bili oddali en sam strel. Badoglio je na to poročal italijanskemu generalnemu štabu ševilke, ki jih niso poznale največje in najbolj krvave bitke svetovne vojne. Spočetka je bilo govora o kakih 80.000 mož na ta način ujetih Avstrijcev in Nemcev. 11. novembra 1918 so našli Italijani 436.674 »ujetnikov«, med njimi pa več kot deset tisoč častnikov in par ducatov generalov. Italijani so pri tej priliki »zavojevali« tudi več tisoč topov in nepregledno množino vojnega materiala. Zaman je protestiralo vrhovno poveljstvo avstro-ogrške vojske proti temu izdajstvu. Italijani so imeli prvi in edini uspeh v tedanjih vojni; in tega uspeha niso marali več izpustiti iz svojih rok. Prisiljeni so bili samo k eni koncesiji. Izpustiti so morali na svobodo tiste desetisoče, ki so jih ujeli mnogo pozneje kakor je bilo predvideno po njihovem lastnem tolmačenju pogojev premirja. Med tistimi petstotisoč »ujetniki« Italijanov, se je nahajalo jedva stotisoč nemških Avstrijev Madžarske čete je peštanska vlada že par dni prej odpoklicala s fronte. Tako so Italijani ujeli v glavnem pripadnike novih narodnostnih držav, ki jih je antanta priznala kot voljskujoče sile proti Avstro-Ogrski ter kot zavezničke Italije. Badoglio je torej ogoljufal tudi svoje lastne zavezničke.

Norveški emigrantski minister — plačanec Moskve. Kakor poroča norveški radio, je »zunani minister« norveške emigrantske vlade v Londonu, Lie, čisto navaden plačanec Moskve. Sedanji ministrski predsednik Quisling je že leta 1939. ugotovil, da stremi Lie na Norveškem po sovjetski diktaturi ter da hoče doseči ta svoj cilj potem nasilne vstaje. Iz dokumentov, ki so jih našli pri francoskem komunističnem agentu Eberleinu, pa se je ugotovilo, da je prejemal Lie iz Moskve tudi denar. V norveškem državnem zboru so ugotovili, da so Sovjeti podprli komunistično rovanje na Norveškem z vsoto pol milijona norveških kron. Za veleizdajalca Lie-a je vsakakor značilno, da je bil intimni prijatelj nekdanjega sovjetskega veleposlanika v Londonu, Majskega, ki sedaj vedri in oblač v moskovskem Kremlju.

Je bilo vse polno »strokovnjakov«, ki so kar tako ugotovili, da bo Italija lahko dobavila zaveznikom vojni material, olivno olje in slične stvari. Tudi prehranjevalni položaj Italije so v Ameriki spočetka označevali kot »precej dober«. Sedaj pa že podčrtavajo, da bodo imeli zaveznički po zavojevanju Italije »velike težave«, ker bo treba Italijo preskrbeti s živizem in gorivom. Tudi list »New York Herald Tribune« ugotavlja po skupni sodbi ameriškega tiska, da je bila Italija v gotovem oziru napačna špekulacija.

Romunska sodba o italijanskih izdajalcih. V ospredju političnih komentarjev romunskega tiska je bil ob pričetku tega tedna Führer-jev govor v zvezi z izdajstvom italijanske vladne klike. Tako piše n. pr. »Timpul«, da je prejela vlada maršala Badoglija za svoje izdajstvo na Führer-jevo povelje po nemški vojski trd odgovor. Tudi tokrat se je izkazalo, da železni disciplini, patriotizmu in bojni sili nemškega vojaka ni primere. Energičnim Führer-jevim ukrepom se je zahvaliti, da je bila kači izdajstva zlomljena glava še prej preden se je zmožla tudi najmanj braniti. »Viatza« piše, da je Führer-jev govor izpoved bojevnika, ki hoče žrtvovati vse za zmago svojega naroda. Vojne ni mogoče dobiti s strahopetno kapitulacijo z intrigami ali pa s kakršnimkoli trgovskimi posli. Narod zamore zmagati le potem volje do žrtvovanja. Romunski narod vé, da je življenje le toliko vredno, kolikor je narod pripravljen, doprinesiti najvišje žrtve za zavarovanje tega življenja.

Trojica izdajalcev na Siciliji. Kakor poroča »Evening Standard« iz Londona, se nahajajo kralj Viktor Emanuel, prestolonaslednik Umberto in maršal Badoglio trenutno v mestu Palermo na Siciliji. Po svojem begu iz Rima je zaprosil Viktor Emanuel angleškega kralja Jurja in prezidenta Roosevelta za zavezniško zaščito. Ta prošnja je značilna za kronanega izdajalca. Nista še minula dva dneva, ko je naslovil na brutalnemu sovražniku izročen italijanski narod proklamacijo, ki ugotavlja činično, »da se nahaja v varnosti, pač pa, da računa na vse Italijane«.

Mussolini-jevi osvoboditelji odlikovani. Po poročilih iz Berlina, je Führer podalil možem, ki so se udeležili osvoboditve Duce-ja, visoka odlikovanja.

Veliko veselje v gornji Italiji. Po poročilih nemškega tiska iz južne Švice se je vest o osvoboditvi Mussolini-ja razširila po vsej gornji Italiji z največjo naglico. Ko je južno-švicarska radopostaja ob 23 uri objavila vest v italijanski, so fašisti kljub prepovedi nočne hoje po ulicah, priredili prve spontane manifestacije. V gornji Italiji niti najmanj ne dvomijo, da bodo Mussolini-ju priredili triumfalni sprejem in da se mu bo priključila velika večina prebivalstva.

Francoski komentarji k italijanskemu izdajstvu. Pariški tisk je označil pogoje italijanskega premirja v svojih ponedeljkovih izdajah soglasno kot sramoto. V svojih uvodnikih se bavijo listi tudi s posledicami, ki jih bo imela ta kapitulacija tudi za Italijo ter opozarjajo na nauk glede bodočega zadržanja Francije. List »Oeuvre« piše, da zahrbitost italijanskih vladinovcev pri kapitulaciji ni rodila nikake olajšave ali pa omiljenja pri Anglo-Amerikancih. Strahopetnost in izdajstvo sta izzvala na nasprotni strani samo cinizem in okrutnost. S sramotnim tekstom premirja pa je povezana tudi velika smešnost. Niti eden izmed pogojev ni uporabljen, ker je Nemčija gospodar položaja, ne pa v Siciliji se nahajajoča Badoglijeva vlada, še manj pa Anglo-Amerikanci, ki morajo Italijo šele sedaj zavojevati. List »Aujourd'hui« ugotavlja, da je bila Italija v ne čisto osmih dneh ponovno strmoglavljena v prepad svoje zgodovine. Badoglijeva vlada je strla Italiji hrbljenico ter ji odvzela tudi čast. List »La France Socialiste« se upravičeno razburja nad dejstvom, da je hotel Badoglio izročiti Anglo-Amerikancem tudi francoski otok Korzika. Nemčija leta 1940. te francoske posesti ni zahtevala, italijanske čete pa je niso zasedle, ker je bila Nemčija zmagovalec. Badoglio in njegov kralj pa sedaj nista prelomila samo zavezništva, temveč sta skušala še okraštati Francijo, ki je Italija nikjer ni vojaško premagala. »Cri du Peuple« opozarja predvsem na energijo in udarnost Nemčije, ki je zopet gospodar položaja. Na to energijo naj pomislijo vsi tisti francoski politiki, ki so se morda udajali blaznim sanjam, da bi sledili stopinjam italijanske izdajalske klike. Dejstvo je, da je prostor, ki ga je zavzemale v Evropi revolucionarna Italija, sedaj prost. Tako nastane vprašanje, da-li je Francija pripravljena poseči po tej zadnji možnosti, ki se ji sedaj nudi.

Predzgodovina izdajstva

Za premirje so se pogajali v Lizboni — Badoglio je že avgusta iskal stikov s sovražniki

Iz Stockholma poročajo: »Kakor poroča diplomatski dopisnik agencije Reuter, je sporočil Badoglio že sredi avgusta angleški vladni, da je pripravljen združiti se z zaveznički, čim se bodo v Italiji izkrcali. Posledica te izdajalske izjave je bila pozneje sklenitev premirja. O tajnih razgovorih, ki so se vršili pred sklenitvijo premirja, sporoča agencija Reuter med drugim še sledeče posameznosti: Prizorišče glavnega dejanja drame je bila Lizbona. Glavna igralca sta bila angleški veleposlanik sir Ronald Campbell ter neki italijanski general, čigar ime je zaneskrat še tajnost. V prvi polovici meseca avgusta so se sestali italijanski diplomatje po Badoglijevi odredbi z angleškimi zastopniki v dveh nevtralnih deželah. Italijanom se takrat sporočili, da zamorejo priznati zavezniške vlade samo brezpogojno kapitulacijo. Sredi avgusta se je neki italijanski general zglašil s poverljivim maršala Badoglija pri angleškem veleposlaniku v Madridu sir Sa-

RAZNE VESTI

Italijanski delavci v Nemčiji za fašistično nacionalno vlado. Kakor poročajo iz Berlin-a, prihajajo iz vseh delov Reich-a vesti o manifestacijah italijanskih delavcev, ki izjavljajo v svojih resolucijah, da stoji sklenjeno za novo fašistično nacionalno vlado ter da bodo s podvojenjo marljivostjo nadaljevali delo v Veliki Nemčiji.

Leon Degrelle o izdajstvu italijanske vlade. V Bruslju je vršila v nedeljo velika manifestacija množičnega gibanja. Pri tej priliki so prečitali spomenico voditelja Leona Degrelle-a, ki pravi med drugim sledeče: »Angleži vedo, da imajo samo eno uspešno orožje: lopovščino in izdajstvo. S tem pa ne bodo dosegli svojega cilja. Kar je porojeno iz sramote, pada nazaj v sramoto. Izdajstvo italijanskega kraljevskega dvora svojega cilja ni doseglo. Spričo teh izdajalskih načrtov smo doživeli odlični Führer-jev odgovor. Izdajalci in z njim povezani Anglo-Amerikanci so že mišili, da je partija s sramotnim državnim udarom končana. Toda v 48 urah so Führer-jeve armade pomade z izdajstvom ter zasedle vsa važna mesta severne in srednje Italije. Badoglijeva klika je sama sebe obsodila. Izdala je moralne in gmojne interese svoje domovine, izdala pa je poleg svojih zaveznikov tudi Evropo.«

Italija je bila napačna špekulacija. Kakor poroča list »Dagbladet Nyheter« iz New Yorka, se je razpoloženje v Zedinjenih državah glede Italije že znatno ohladilo. Takoj po kapitulaciji Italije

„V stopinjah svojih prednikov“

Nov delovni program Wehrmannschaft-a v organizaciji Steirischer Heimatbund

Znani nacionalsocialistični publicist Norbert Jeglitsch je objavil te dni v »Marburger Zeitung« svoje vtise iz taborišča voditeljev spodnještajerske Wehrmannschaft-i v Pragerhof-u. Ni še dolgo od tega, ko je poročal o velikem taborišču, v katerem je našla krepila in oddiha Deutsche Jugend v organizaciji Steirischer Heimatbund. Pred par dnevi pa je na visokem drogu sredi taborišča zaplapolala zastava s kljukastim križem kot znak, da so se zbrali pod njenim okriljem možje iz vseh slojev spodnještajerskega prebivalstva. Zbrali so se voditelji Standart, Sturm-ov in Sturm-ov k taborenju pod vodstvom Bundesführer-ja Steindla, da bi se seznanili z novim delovnim programom 1943-44. Smisel taborenja je bil, da bi se izravnavo voditelje teoretično in praktično ter jih usposobilo za oddajo novega znanja tovarišem v šturmih ter tako omogočilo popolno izpolnitev stavljenih jim nalog. Norbert Jeglitsch ni zastoj izbral svoji reportaži naslov »V stopinjah svojih prednikov«. Kdor je vstopil v taborišče Wehrmannschaft-a v Pragerhof-u in kdor je videl teh 800 mož v izvrševanju njihove službe, je videl na prvi pogled, da so ti možje res v stopinjah svojih prednikov. Ze straža s puško pri vходу je pokazala s svojo strumnostjo in disciplino, da vlada isti duh po vsem taborišču. Pa ne samo to. Ze prvi koraki po taborišču so nas prepričali, da vlada v taborišču tovaristvo, kakor ga najdemo v tej lastnosti samo pri nemških ljudeh. Na vsakem koraku je videti, kako si možje medsebojno pomagajo in da ni nič pretežno, ako je le pomagano tovarišu. To so pač sinovi tistih prednikov, ki so se že od pamtveka borili za Nemčijo, za deželo, s katero so bili skozi tisočletje najtesneje povezani.

Od jutra do večera je bilo v taborišču živo kakor v čebelnem panju. Zelo mnogovrstno in počeno je bilo šolanje z obrambnega vidika. Tu so metali možje ročne granate, tam na travniku so pridno vežbali. Možje vseh let starosti in iz vseh poklicev so pokazali z radostjo, kaj premorejo. Videlo se jim je, da so ponosni na svoje storitve. Na drugem mestu so zopet streljali. Streljalo se je z malo- in velikokaliberskimi puškami. Z žuljavimi in negovanimi rokami so se možje znova seznanjali z vojaško »ljubico«. Po telesnih vajah pa so se možje prav radi posluževali kopalnice, ki jih je osvežilo po napornem treningu.

Poleg prakse pa niso pozabili teorije. V malih skupinah so sedeli možje v polktogu okrog predavateljev, ki so prednašali nauk o orožju, o streljanju in o splošnih stvareh, ki jih mora poznati sleherni vojak. Veliko važnost so pri tem polagali na svetovno-nazorno izravnavo. Bundesführer Franz Steindl jim je dnevno predaval ter jim pojasnjeval stvari, ki jim preje niso bile

povsem jasne. Po predavanjih so se vršili razgovori o tem, kar so slišali. Ti razgovori so pokazali ozko povezanost vseh udeležencev taborenja. Včeraj so si bili morda eden napram drugemu še nekoliko tuji, danes pa so že trdno povezana skupnost, ki bo rodila svoje sadove tudi brez uniforme. Tu sedi obratovodja poleg kmetškega sina z Bachera-a, vodilni inženjer poleg rudarja, župan poleg obrtnika in študijski svetnik poleg šoferja iz Buheln-ov. Vse udeležence je preveval enak duh in ponos, da smejo sodelovati pri veliki obnovi svoje ožje domovine.

V gozdu poleg taborišča se nahaja bolniški šotor. Ker je bil večinoma prazen, je bil podan dokaz, da je bilo zdravstveno stanje taboriščnikov na višku. Pri taki oskrbi in tako zdravem zraku pa tudi ni bilo nikako čudo. Tistih par lažjih »ranjencev«, ki so se »potolkli« pri sportu, igri ali pa pri vežbanju, se je izlečilo kar na soncu. In ni minilo dobrih 24 ur, da so zopet stali strumno v svojih vrstah. Kdor je pa morda mislil, da je bil tabor brez glasbe, se je zmotil. Ze od daleč so se slišali zvoki godbe standarte Marburg-Stadt, ki je pridno urila svoje koračnice. Ob zvokih teh koračnic se koraka še lepše. Tako je minil sleherni dan le prehitro. Zato pa je večerja ob hladnem potoku teknila tem bolje. Marsikateri je odnesel svojo »porcijo« še enkrat h kotlu, da mu je napolniijo.

Lep dan za udeležence taborišča je bil obisk Gauleiter-ja in Reichsstatthalter-ja dr. Uiberreither-ja, ki se je osebno prepričal o storitvah voditeljev Wehrmannschaft-a. Gauleiter je dal tudi vidnega izraza svojemu zadovoljstvu nad doseženimi uspehi. Taborišče si je ogledal tudi Führer SA-Gruppe Südmark, Gruppenführer Nibbe, v spremstvu svojega Stabsführer-ja, Brigadeführer-ja Kuhn-a. Tudi Gruppenführer Nibbe se je vsestransko zanimal za napredek udeležencev.

Ob sončnem zatonu je vsak dan postalo bolj mignjo. Eni so se brili, drugi so pisali svojim sorodnikom in znancem, mnogi taboriščniki pa so se še hitro skopali. Po večerji so predvajali taboriščnikom filme v najnovejšimi dogodki na fronti, obenem pa tudi čisto vojaško-vzgojne filme, ki so izpopolnjevali znanje taboriščnikov. Preden so se odpravili h počitku, so mnogi taboriščniki še malo pokramljali pred svojimi šotori.

Poslovična proslava s svojim pestrim sporedom je ostala vsem udeležencem v najlepšem spominu. Tako so preživeli udeleženci taborenja voditeljev Wehrmannschaft-a v Pragerhof-u lepe dneve napornega vežbanja in šolanja, obenem pa tudi lepe, neskalsjene ure dobrega tovaristva, kar je že od nekaj odlikovalo spodnještajerskega človeka.

muel Hoare-u, naslednjega dne pa pri angleškem veleposlaniku v Lizboni, sir Ronald Campbell-u. General je izjavil, da ga je maršal Badoqlio poblastil izjaviti, da je italijanska vlada za slučaj zavezniškega izkrcanja v Italiji pripravljena združiti se z zavezniki proti Nemčiji.

To sporočilo je prejela nato angleška vlada, ki je potem takoj obvestila tudi vlado Zedinjenih držav. Angleška in ameriška vlada sta nato sklenili poučiti italijansko vlado potom omenjenega italijanskega generala o pogojih pod katerimi bi bili pripravljene ustaviti sovražnosti proti Italiji. Italija — tako se je glasil odgovor angleške in ameriške vlade — mora najprej brez-pojno kapitulirati, nato pa sprejeti tiste pogoje, ki jih bodo sklenili zavezniki. Visoki oficirji iz glavnega stana generala Eisenhowerja so prišli nato v Lizbono ter poučili Italijanskega generala o teh pogojih na neki konferenci, ki ji je predsedoval ob navzočnosti ameriškega odpravnika poslov sam angleški veleposlanik. Italijanski general ni mogel brez konzultacije svoje vlade podati nikakega odgovora, zato se je vrnil s sporočenimi pogoji v Rim. Italijanskemu generalu so nadalje izjavili, da je stvar Italijanov in njihovega obnašanja, kako bodo vplivali na držanje zaveznikov glede uporabe kapitulacijskih pogojev.

Italijanski izdajalski kliki so poqajanja njene-ga odposlanca trajala predolgo. Maršal Badoqlio

je radi tega poslal v Lizbono še nekega drugega italijanskega generala, ki ga agencija Reuter noče imenovati. Medtem pa je Badoqlio svojega nemškega zaveznika stalno prepričeval o svoji »zvestobi«. Da bi dokazala »odkritosrčnost svojih namenov«, je odposlala Badoqlijeva vlada s tem drugim parlamentarjem tudi angleškega generala Carton de Wiart-a, ki so ga v ta namen izpustili iz vojnega ujetništva.

Medtem se je pojavil prvi italijanski general po dogovoru z odgovorom Badoqlijeve vlade na Siciliji. Italijanska vlada je odgovorila, da je pripravljena ugoditi željam zaveznikov. Obenem je izjavila, da premirja ne more objaviti pred izkrcanjem zavezniških sil na italijanskih tleh. Italijanskemu generalu so nato sporočili, da zavezniki ne morejo pristati na nikakšno spremembo dogovora. General se je vrnil nato v Rim, da bi konzultiral svojo vlado. Zavezniki pa so zahtevali dokončni odgovor v teku 24 ur. Naslednjega dne so v glavnem stanu generala Eisenhowerja sporočili, da je vlada maršala Badoqlija sprejela pogoje in da bo njen zastopnik podpisal premirje. Kakor ugotavlja Reuter ob zaključku svojega prikaza, sta podpisala premirje v prisotnosti generala Eisenhowerja in generala Alexandra generala Bedel Smith, generalštabni šef Eisenhowerja ter generala Castellano, šef generalnega štaba maršala Badoqlija. Premirje je bilo podpisano 3. septembra.

PK-Kriegsber. Gretschei (Scherl).

Feldmarschall Rommel in Oberitalien.

Die neueste Aufnahme des Generalfeldmarschalls, dessen Divisionen die in Oberitalien stehenden Verbände zur Kapitulation gezwungen, Bahnen und Straßen unzerstört in deutsche Hand gebracht und alle wichtigen Punkte besetzt haben.

Scherl-Bilderdienst-Autoflex.

Die Entwaffnung der italienischen Armee durchgeführt.

Wie das Oberkommando der Wehrmacht bekanntgab, hat Generalfeldmarschall Kesselring, der deutsche Oberbefehlshaber Süd (oben links), die italienischen Truppen in und um Rom zur Kapitulation gezwungen. Feldmarschall Rommel, Oberbefehlshaber in Oberitalien (oben rechts), hat mit den Divisionen seiner Heeresgruppe die italienischen Verbände in Oberitalien zur Kapitulation gezwungen. Auf dem Balkan haben sich die italienischen Kommandobehörden den Forderungen des deutschen Oberbefehlshabers, Generalfeldmarschall Weichs (unten links), gebeugt. In Südfrankreich hat die 4. italienische Armee ihren Waffen an die Truppen des Generalfeldmarschalls von Rundstedt (unten rechts) abgegeben.

V Angliji in Ameriki ni zmagoslavja

Zavedajo se, da se borba šele sedaj pričenja - Angleško prebivalstvo je sprejelo vest o kapitulaciji Italije z največjo treznostjo - Pobožna „želja“ angleškega generala Gougha

Anglo-ameriško reakcijo na zlom Italije, ki sta jo izdala Badoglio in Viktor Emanuel, označuje očitna razdvojenost. Na eni strani triumfirajo nad dejstvom, da se je posrečil zlom Italije s tipično plutokratskimi metodami terorja, podkupovanja in podtalnega rovarjenja; na drugi strani pa se zavedajo, da se boj sedaj šele pričenja in da je z odstranitvijo dosedanje nejasnosti okrog Italije stopil v novo, poostreno fazo. Povsem odkrito priznavajo, da je dosedanjo os Berlin-Rim zamenjala os Tokio. Vladi v Londonu in v Washingtonu se trudita razvednotiti plodove italijanske kapitulacije pred svojima narodoma. Prezident Roosevelt je izjavil v kratki poslanici svojemu narodu, da ostaneta Berlin in Tokio pravzaprav čili zaveznikiških stremiljenj. Vojae v Sredozemskem morju radi tega nikakor ni še končana.

Šef ameriškega vojnoinformacijskega urada Davies, je izjavil sledeče: »Nismo še trčili na Nemce! Pa tudi drugi angleški in ameriški glasovi potrjujejo dejstvo, da se bo treba šele sedaj spoprijeti s pravim sovražnikom. V nekem angleškem oficioznem komentarju so v četrtek zjutraj povdarili, da vojne še nikakor ni konec. Odprto pa je vprašanje, za koliko se je približala svojemu koncu. Nemci stojijo v Italiji. Tako nekako se glase angleška ugibanja. Nemci so torej v Italiji, mi pa ne vemo, s kolikimi divizijami in kje stoji. Nikakega povoda ni za zmagoslavje. Značilno pri vsem tem pa je še dejstvo, da se Angleži ne odpevdujejo sramotanju Italije. Ba-

doglijevo kliko obsipujejo z »gangsterstvom«, obenem pa porogljivo poudarjajo, da je Italija sedaj končno v svoji omedlevici.

Svedska poročila iz Londona pravijo, da je sprejelo angleško prebivalstvo vest o kapitulaciji Italije z največjo treznostjo. Napovedovali so jo namreč tako dolgo, da končno ni bila več nika-ka senzacija. Niti za trenutek pa ni izpodrinilo veselja nad kapitulacijo spoznanje, da se največ-ja naloga sedaj šele pričenja. Tudi v New Yorku so morali končno priznati, da je bil storjen le ko-rak na dolgi in težavni poti. Iz Washingtona pa javljajo, da se z ozirom na Nemčijo ni treba uda-jati velikemu optimizmu. Politično pa je najteht-nejša informacija londonskega zastopnika šved-skega lista »Svenska Dagbladet«, ki piše sledeče: Pri sprejetju kapitulacije ni bilo govora o poja-njanjih, temveč o diktatu, izredno strogem diktatu, ki ne vsebuje nikakih koncesij ali pridržkov. Ni je katastrofe, ki bi bila popolnejša od katastrofe Italijanskega imperija. Da v vojaških krogih An-glije niso računali s toliko brzino in temeljitostjo nemških protiukrepev, dokazuje angleški general Gough, ki je podčrtal v nekem prikazu, da bo zavezniško vodstvo moralo v izvrševanju svojih prvih nalog urediti vzletišča v dolni reke Po ter obenem zasesti dalmatinsko otočje in bivša ita-lijanska oporišča v severnem Jadranu. Kakor so pokazali dogodki, sedijo v gorah Italiji na svojih oporiščih Nemci, prav tako pa tudi na dalmatin-skih otokih ter v severnem Jadranu.

Dokument večne sramote

Trinajst točk pogojev italijanskega premirja - Pogoji, ki jih je sprejel izdajalec Badoglio

Kakor poroča Deutsches Nachrichtenbüro iz Stockholma, so v Londonu objavili v nedeljo zjutraj pogoje italijanskega premirja. Besedilo pre-mirja se glasi:

»Zavezniki glavni stan v ospredju fronte, 11. septembra. Zastopniki generala Eisenhowerja in zastopnik maršala Badoglija so podpisali 3. septembra sledeče pogoje vojaškega pre-mirja:

1. Italijanske oborožene sile ustaviše tako vse sovražnosti.
2. Italija bo v mejah možnosti storila vse, da bi onemogočila Nemcem olajšava, ki bi bile v boju z združenimi narodi za njih koristne.
3. Vse vojne ujetnike ali internirane združeni narodov je takoj izročiti zaveznikemu vrhovnemu poveljniku. Vojni ujetniki ali interniran-ci se ne smejo niti sedaj, niti pozneje spraviti v Nemčijo.
4. Italijansko brodogve in italijansko letalstvo se imata po kapitulaciji podati na mesta, ki jih določi zaveznikiški vrhovni poveljnik s posameznostmi o razorožitvi.
5. Zaveznikiški vrhovni poveljnik lahko rekviri-ra italijansko trgovsko brodogve in vrhu izvedbe vojaškega mornariškega programa.
6. Takojšnja predaja Korzike in celokupnega Italijanskega ozemlja, italijanskih otokov in ita-lijanske celine zaveznikom v svrhu ureditve ope-racijskih oporišč in v druge svrhe, ki jih sma-trajo zavezniki za potrebne.
7. Takojšnje omogočenje svobodnega dohoda zaveznikom k vsem vzletiščem in pomorskim o-poriščem na italijanskem ozemlju brez ozira na to, v katerem tempu se bo očistilo italijanska tla nemških čet. Te luke in vzletišča morajo štiti-ti Italijanske oborožene sile vse dotlej, dokler teh funkcij ne prevzamejo zavezniki sami.
8. Takojšnji umik italijanskih oboroženih sil iz vseh bojišč, na katerih se trenutno nahajajo, v Italijo.

9. Italijanska vlada jamči, da se v slučaju po-trebe vpostavi vse razpoložljive oborožene sile v svrhu promptne in eksaktne izvedbe pogo-jev pričujočega premirja.

10. Vrhovni poveljnik zaveznikiških oboroženih sil si pridržuje pravico do slehernega ukrepa, ki je po njegovem mnenju potreben za zaščito in za-varovanje interesov zaveznikiških oboroženih sil pri nadaljevanju vojne. Italijanska vlada se ob-vezuje s svoje strani, da sprejme vsako upravno oblastvo ali oblast druge vrste, ki jo smatra vr-hovni poveljnik za potrebno. Predvsem bo vrhovni poveljnik ustanovil zaveznikiško vojaško vlado v delih italijanskega področja, v katerih smatra tak ukrep v vojaškem interesu zaveznikiških naro-dov.

11. Vrhovni poveljnik zaveznikiških oboroženih sil je popolnoma upravičen, izvesti ukrepe za ra-zorožitev in demobilizacijo Italijanske vojske.

12. Druge pogoje političnega, gospodarskega in finančnega značaja, ki jih bo Italija imela izpol-niti, se bo pozneje sporočilo.

13. Pogoji pričujočega premirja se ne bodo ob-javili brez predhodne pritrditve vrhovnega po-veljnika zaveznikiških oboroženih sil. Besedilo je uradno sestavljeno v angleščini.

S svojim podpisom pod ta dokument, si je maršal Badoglio naprtil večno in neizbrisljivo sramo-to navadnega besedolomnika in izdajalca. Naprtil je sramoto pa tudi Italiji, čeprav Italijanski narod v svojem častiljubnem delu obsoja to izdajstvo Viktor Emanuel-ove vlade prav tako ostro ka-kor Nemčija. Kaj tako nečastnega še ni nobena vlada izdajalcev namenila svojemu narodu. Vsa-ka izmed teh točk kapitulacijskih pogojev pre-dstavlja naravnost nezasišeno zahtevo, stavljeno Italijanskemu narodu. Badoglio se je v točki 2. obvezal, da bo svojemu nemškemu zavezniku, či-gar tisočeri sinovi so izkravali v zaščito ita-lijan-skega imperija, storil kolikor mogoče mnogo šk-o-de. Izdajalci so na tudi preleli s strani Anglije in Zedinjenih držav plačilo, kakor si ga po vsej pravici zaslužijo. To plačilo je zapopadeno v točki 12. kapitulacijskih pogojev. Izdajalski maršal je podpisal tudi te pogoje, s katerimi je iz-ročil svoj lastni narod sovražstvu in samovolji neusmiljenega sovražnika. Točka 12. pravi v su-hih besedah, da Italijani nimajo pričakovati s strani svpih sovražnikov niti sočustvovanja niti zaščite.

Zatemnitev od 21. do 5. ure

Angleško delavstvo pri-tiska na Churchilla

Angleški komunisti zahtevajo vedno glasneje „drugo fronto“ - V Angliji že pada listje, druge fronte pa še ni

Angleška agitacijska lajna glede anglo-ameriš-kih akcij v Italiji kljub svoji razglašenosti do-slej ni napravila nikakega posebnega vtisa. Zlasti kar se tiče angleških delavskih krogov izgleda, da dosedanjih podvigov nikakor ne marajo vred-notiti kot polnovredno »drugo fronto«. Komuni-stični list »Daily Worker«, ki ga smatrajo kot nekako Stalinovo glasilo, zahteva vedno glasneje tolikanj napovedano in obljubljeno »drugo fron-to«. Tako javlja »Daily Worker« med drugim, da prejema Churchill iz krogov angleških oborože-valnih delavcev celo kono pismo in brošurk, v katerih izražajo svoje nezadovoljstvo radi izostan-ka »druge fronte«. V teh pismih pozivajo Church-illa, naj že vendar konča svoje »demoralizirajo-ča čakanie«. Delavci neke tovarne za orodje so pri-ložili svojim pismom lesensko listje, da bi ga na ta način simbolično opozorili na tisto mesto na-govega govora, v katerem je obljubil »nekaj veli-kega, preden bo padlo lesensko listje z drevia«.

V Angliji že pada lesensko listje. »Druge fron-te« pa še vedno ni. Možno je, da smatra Church-ill podvige v Italiji kot »drugo fronto«. V komu-nističnih krogih pa so vsekakor in očitno dru-gega mnenja. To dokazuje tudi slabotni odmev iz Moskve na dorodke v Italijo Churchillu ne po-maga njegovo zavilanie prav nič kajti Sovjetii mu ne bo dala miru vse dotlej, dokler Churchill in Roosevelt ne bosta pričela v invazijo tla, kjer si jo Stalin želi ob zapadni obali Evrope. Anglija in Amerika hodita okrog drzika »druge fronte« kakor maček okrog vrle kaše, s tem na nikakor ne bodo utihnile moskovske zahteve po »drugi fronti«.

POLITIČNI DRABIZ

□ »Junastvo« anglo-ameriških letalskih gan-sterjev. Kakor posnema nemški tisk po pariških listih, so anglo-ameriški letalski gangsterji po-čeni od leta 1941 pri svojih napadih na fran-coska mesta razdejali ali vpepelili 36 šol, domov za dojenčke in otroških vrtcev. V času od 1. septembra t. l. do danes so popolnoma razdejali devet šolskih poslopij. Troje šol je bilo težko poškodovanih, dočim je nek dom za dojenčke zgorel vsled dejstva zažigalnih bomb. Vse to po-čenjajo tisti anglo-ameriški letalci, ki hite veno-mer zatrevati, da si izbirajo samo vojaške cilje. Ker pa očividno ne pridejo do takih ciljev, de-monstrirajo svoje besno v obliki napadov na umetniške spomenike javna poslopja, stanovanjs-ke hiše in šole.

□ Stabschef pred voditelji SA. V nedeljo pred-poldan se je vršil v Krollovi operi v Berlinu Führerappell SA-Gruppe, Berlin-Brandenburg. Glavni govornik je bil Stabschef Schepmann, ki je izjavil med drugim, da mora SA popolniti obram-bno moštvo Reich-a z nacionalsocialističnim du-hom. To je velika naloga. Delo v SA, je dolo-zo za stranko. Izhodišče vsega dela je iskati v stran-ki. Stabschef je končno omenil nemške vrline nemškega človeka ter jih je označil kot fundam-ent celokupne SA, ki na ta način lači hrbtnico fron-te. Kakor je nekda v časih borbe bila volja stranke odločilna, tako bo tudi v tej svetovno-zgodovinski borbi dovedla narod do zmage.

□ Aretacija v Franciji. Kakor poročajo nemški listi iz Vichy-ja, je francoska policija odnosno žandarmerija v zadnjem času izvršila številne are-tacije teroristov. Eksekutiva je izvedla te areta-cije tem lažje, ker je sedaj pod strunnim in osebn-im vodstvom ministrskega predsednika Laval-a. Francoska vlada je imela v soboto zvečer pod predsedstvom maršala Petaina sejo. Na tej seji je poročal Laval o že izvedenih ter o namerava-nih nadaljnjih ukrepih za vzdrževanje reda in mira.

□ »Italija naj postane malo vzletišče.« Zanimi-vo je mnenje, ki ga objavlja slovaški list »Pro-lov« k dogodkom v Italiji. List piše sledeče: »Ita-lijanski narod so obsedili k predvajanju roman-tike pred Angliji in Amerikanci ter k prepevanju pesmi. Nekdanja veselja naj postane malo vzle-tišča. To nečastno stanje so pripravili tej de-let tisti, ki so strmooglavlili fašistični režim. Italija se nam smili, kakor se smili človeku vzcvetela ja-blana, ki jo je uničil mraz.«

Steuerlos torkelte der viermotorige Bomber

Allein gegen einen starken amerikanischen Bomberverband. — Nach drei Anflügen den Heckschützen erledigt. — Sieben Fallschirme flitzen aus dem Bauch des Viermotorigen.

Von Kriegsberichterstatter Ulrich Hauffmann.

PK Irgendwo im Westen trafen wir Major Graf, einen der Träger des Eichenlaubes mit Schwertern und Brillanten. Hochgewachsen und drahtig übertrug der kaum 31jährige Offizier seine Flugzeugführer um Kopfesgröße. Der letzte Einsatz wird besprochen. Aller Blicke hängen gespannt und aufmerksam an dem Sieger so vieler Luftschlachten, der jetzt von seinem 203. Luftsieg auf seine bescheidene Weise erzählt.

Die Sache mit der Sauerstoffflasche.

Ein starker amerikanischer Bomberverband griff am helllichten Tage eine deutsche Stadt an. Diesmal galt nicht nur der Abschluß, jedes feindliche Flugzeug das sein Ziel nicht erreichte, konnte seine Mörderlast nicht auf deutsche Menschen und Gut werfen Graf sprang in die nächst beste Maschine, die ihm klar gemeldet wurde. Trotzdem hatte der erste Wart, der wenige Stunden vorher die Me 109 übernahm, eine Kleinigkeit außer Acht gelassen. Der Major führte seine Flugzeugführer selbst gegen den Feind. Auf Höhe gehend, probiert er die Feinheiten der ihm neuen Maschine, an sich unscheinbare Unterschiede, die aber beim Luftkampf von großer Bedeutung sein können. Waffen sind durchgeladen, die Atemmaske aufgesetzt. Verdammt das Ventil der Sauerstoffflasche will nicht aufgehen. Mit aller Kraft sucht der Major das kleine Messingrad zu drehen, vergebens. Graf kurvt aus seinem Verband heraus, denn erst muß er das Atemgerät in Ordnung bringen.

Die anderen fliegen weiter. Fluchend krebst Graf durch die Gegend und widmet die ganze Aufmerksamkeit der verfluchten Sauerstoffflasche. Nun versucht er es mit dem Taschentuch, aber um dieses aus der Tasche holen zu können, hatte er sich erst losschnallen müssen. Aber noch immer leistete das verhexte Ding hartnäckigen Widerstand. Als letzten Versuch nahm Graf die Fliegerhaube ab, wickelte das Leder um das widerpenstige Ventilrad. Ein Ruck, auf einmal ging, Sauerstoff strömte durch den Atemschlauch. Also FT-Haube aufgesetzt, Kehlkopf-Mikrofon an den Hals geknüpft, neuerlich anschnallen, so jetzt kanns losgehen.

In der Zwischenzeit waren Minuten vergangen, während der Graf wahllos geradeaus geflogen war. Als er aufschaut, sieht er zum größten Erstaunen den feindlichen Bomberverband quer unter sich. Von den Kameraden noch keine Spur. Die Amerikaner hatten den Kurs gewechselt und der Zufall hatte den Major gerade nach dort verschlagen.

Duell mit dem Heckschützen.

Langes Zögern ist nicht Graf's Sache und da er einen günstig fliegenden viermotorigen Bomber entdeckt hatte, griff er ohne Rottenlieger oder sonstige Rückendeckung an, schoß, drehte ab und ging wieder auf Höhe. Der Bordschütze des Bombers hatte aber auch nicht geschlafen und beharrte Graf's Maschine mit seinen vier Rohren, was auch nicht ohne Folgen blieb. Aber der Yankee war bedeutend stärker zerrupft. Ein Motor stand. Graf greift wieder, aber diesmal aus einer anderen Richtung an. Der zweite Motor steht, aber wieder mußte der deutsche Jäger Treffer einstecken. Beim dritten Anflug brach der Bordschütze tot zusammen. Graf hatte das Duell gewonnen.

Sekunden später flitzten sieben Fallschirme aus dem Bauch der Boemig öffneten sich und pendelten langsam zu Boden. Der todwunde Bomber torkelte steuerlos für einige Augenblicke, kippte dann über die Fläche, stürzte und vershellte mit heller Stichflamme in die Tiefe.

Führung von vorn

Von Kriegsberichterstatter Günther Heysing.

Das »Führen von vorn« ist zur Selbstverständlichkeit geworden und ein gewichtiger Grund mit dafür, daß sich das deutsche Heer gegen eine Welt von Feinden behaupten kann. So wissen die Grenadiere der Nordarmee von ihrem Oberbe-

Bilder aus dem Kriegsgeschehen

Pausenlos Einsatz unserer Flieger in Kuban-Brückenkopf.

Die deutsche Luftwaffe, die täglich in starken Verbänden in die Kämpfe am Kuban-Brückenkopf eintritt, hat an dem Erfolg der Abwehrschlacht wesentlichen Anteil. Sie hat den Sowjets in pausenlosem Einsatz hohe Verluste und gute Ausfälle an Waffen und Kriegsgeschützen.

Nach dem Angriff. Im kühnem Verstoß nahmen die deutschen Truppen eine vom Feind besetzt gehaltene Höhe am Mu.

PK-Kriegsber. Hoffmann (PBZ — Sch).

Auf karelischen Gewässern.

Mit Sturmbooten und Floßsäcken geht es über die langgestreckten Seen von Stützpunkt zu Stützpunkt.

PK-Aufn. Kriegsber. Runge — PBZ (Sch).

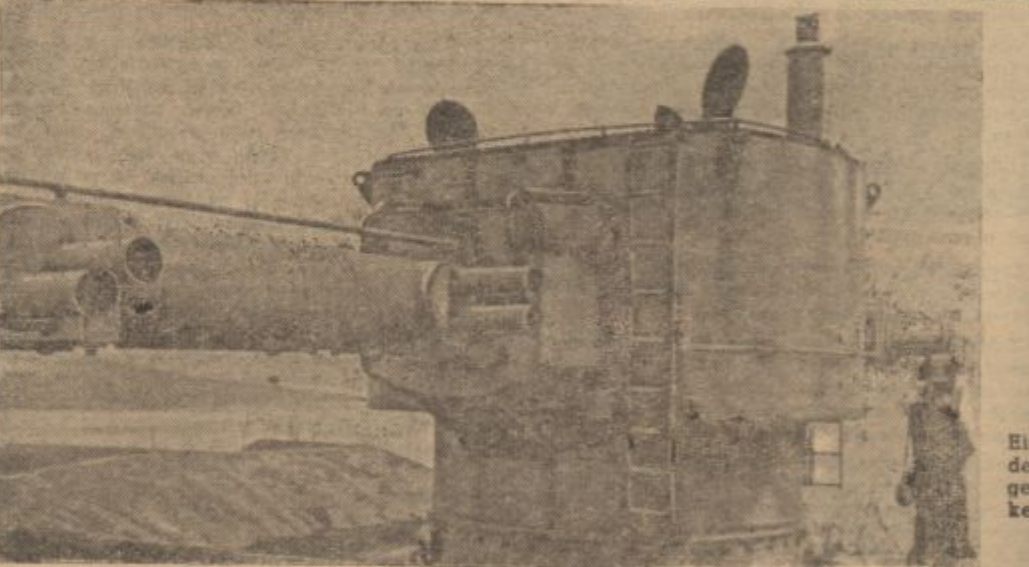
PK-Kriegsber. Mentz (PBZ — Sch)

Grabenstellung am Mu.

Hart verteidigen unsere Grenadiere ihren Graben. Das feindliche Artilleriefeuer liegt pausenlos auf den Stellungen. Jede Bewegung erfordert äußerste Aufmerksamkeit.

PK-Kriegsber. Schmidt-Scheeder (Atl — Sch)

Einbruch in deutsche Stellung verweigert. Einzelne Bolschewisten hatten aus den anflutenden Wellen heraus den deutschen Graben erreicht. Einen Erfolg aber konnten sie nicht mehr erzielen. Die Überlegenheit des deutschen Grenadiers besiegelte im Nahkampf ihr Schicksal.

PK-Aufn. Kriegsber. Wolf-Atl. (Wb.)

Schwere Abwehrwaffen der Marine-Artillerie im Polargebiet.

Um gegen etwaige Feindabsichten gesichert zu sein, wurden an der ganzen norwegischen Küste entlang bis hinauf ins Polargebiet gewaltige Festungsbauten und Batteriestellungen errichtet. Unser Bild: Entfernungsmeßgerät und Feuerleitstelle einer Batterie an der Polarküste.

Prinz Kyrrill von Bulgarien. Einer von den drei Regenten des Landes, die die Regierungsgeschäfte bis zur Großjährigkeit des Zaren Simeon II. führen werden.

(Schul — Autoflex)

RAD-Kriegsberichterstatter Böhr (PBZ — Sch).

Vom Kriegseinsatz des RAD in den Niederlanden. Arbeitsmänner beim Bau von Laufgräben. Auch die Maurerarbeiten werden von unseren Arbeitsmännern selbst ausgeführt.

fehlsaher, daß er als erster deutscher General, seiner Division, die er im Frankreichfeldzug führte, weit vorausseilend, nur von einem Funkwagen, einem seiner Regimentskommandeure und einigen wenigen Soldaten begleitet, auf der Zitadelle von Verdun erschien. Es hat sich herumgesprochen, daß er auch im Osten bei zahlreichen Gefechten ganz vorn in der Feuerlinie auftauchte, so zum Beispiel in der mörderischen Schlacht um die Luga, wo er plötzlich unter den Soldaten einer Vor- ausabteilung erschien, als die Stadt Luga umgangen und von hinten geöffnet wurde. Damals sorgte er durch eigene schnelle Zielsprache dafür, daß ein feindliches MG niederkämpft wurde, und stürmte dann mit seinen Soldaten zusammen in die feindlichen Stellungen.

Bei allen derartigen Gelegenheiten merkt niemand dem Generalobersten seine 59. Lebensjahre an, in denen ihm in unablässiger Folge Arbeit, Sorge und schwerste Verantwortung aufgebürdet wurde. Was haben diese 59 Lebensjahre alles enthalten: Die Zeit des ersten Weltkrieges — es seien mit den Namen Brezina, Serbien, Verdun, Somme, Arras, Flandern, Cambrai, Champagne nur wenige genannt, dann die Wirren der Novemberrevolution und die Freikorpskämpfe, die Inflation, die vielfältigen Bedrückungen und Demütigungen während der Zeit der Reichswehr, die Riesenlast beim Neuaufbau der Wehrmacht und dann die Führeraufgaben im zweiten Weltkrieg!

Wenn der Generaloberst vorn bei seinen Soldaten, den alten Wolchowkämpfern, den Abwehrhölwen vom Ladogasee und den »Ringkämpfern« von Leningrad weilt, dann merkt ihm niemand an, daß er nun schon die dritte schwere Abwehrschlacht südlich des Ladogasees schlägt und daß er in der Wolchowschlacht, in den Kämpfen um Kirisch, Nowgorod, Pogostje, Uritzk, bei Kolpino, Krasny Bor und an noch zahlreichen anderen Orten verantwortlich geführt hat. Er zeigt sich dann eigentlich immer nur wieder als der ewig junge Reiteroffizier, der jetzt zwar in der Abwehr kämpfen muß, für den es aber keine größere Sehnsucht gibt als die, einst wieder zur Attacke blasen zu lassen.

Der Weg zu den Divisionen führt vorüber an feuernden Batterien, an Hauptverbandplätzen, schwer mit Munition beladene Fahrzeuge und auf dem Marsch befindliche Sturmgeschütze werden überholt, auf einem Heldenfriedhof betten Grenadiere gefallene Kameraden zur letzten Ruhe. Der Generaloberst erweist wie stets, wenn er an einem Soldatengrab vorbeikommt, auch hier seine Ehrenbeziehung.

Der Besuch jeder Division hat etwa eine knappe Stunde in Anspruch genommen. So ist es später Nachmittag geworden. Der Generaloberst befiehlt nun die Rückfahrt. Sie führt wieder eine längere Strecke über einen der neugebauten großen Knüppeldämme. Der Oberbefehlshaber verbirgt seine Freude über die gute Straße nicht und erinnert an die Zeit, als man sich auf dieser Strecke in einem grauenhaften Schlamm vorwärtsquälen mußte.

Der Triebwagen ist dem Oberbefehlshaber entgegengefahren. Er wartet auf einem kleinen Bahnhof hinter der Front. Die Kraftwagen werden verladen. Inzwischen spricht der Generaloberst wieder mit dem Chef des Stabes über eine Verbindung, die von den Nachrichtensoldaten des Funkwagens hergestellt ist. Während der Rückfahrt im Triebwagen wird ein einfaches Abendbrot gegessen. An einem Haltepunkt steht ein Zug Pioniere. Sie kommen aus der Schlacht und gehören zu einer teilweise abgelösten Berlin-brandenburgischen Division, auf die der erste schwere Schlag der Sowjetoffensive traf. Die Pioniere dürfen mitfahren. Sie klettern auf die Lore des Sonderzuges und machen es sich in den und um die Kraftwagen ihres Oberbefehlshabers bequem. Der Begleitoffizier des Generalobersten sorgt dafür, daß sie aus der Verpflegungskiste des Triebwagens belegte Brote, einen Schluck Rotwein und Zigaretten bekommen. Es sind alles junge Soldaten vom letzten eingezogenen Jahrgang; sie haben erst in diesen schweren Tagen eine Feuerpause erhalten, die sie wohl nie vergessen werden. Sie haben manchen ihrer Kameraden verloren. Nachdem sie sich ein wenig gestärkt hatten, singen sie.

Es ist schon fast dunkel, als der Sonderzug wieder auf dem Ausgangsbahnhof eintrifft. Der Generaloberst fährt sofort zu seinem Oberkommando zurück. Er ist jetzt in Eile, denn es warten auf ihn noch zahlreiche Vorträge und Unterschriften. Der Chef der Generalstabes des Oberkom-

GOSPODARSTVO

Prehrana Evrope

je zavarovana

Iz vseh delov evropskega kontinenta prihajajo sedaj poročila, ki govorijo o deloma zelo dobri žetvi. Žetev je že skoro povsod spravljena pod streho. V mnogih delih Evrope je pridelok krušnega žita bistveno boljši kot v preteklem letu. Glede preskrbe je Balkan odrezal zelo odlično. Tako poroča Romunija o rekordni žetvi, ki je dovolila zvišanje dnevnih obrokov kruha. Romunija lahko izvozi stotisoč vagonov pšenice in rži. Tudi v Bolgariji so zvišali obroke kruha ter zboljšali njegovo kvaliteto. V Srbiji in na Hrvaškem je bila letos žetev tako dobra kot je ne pomnijo že več let. Na severnem Hrvaškem so našli 17 do 24 metrskih stotov na hektarju, dočim je znašal pridelok lanskega leta temu nasproti 10 do 14 metrskih stotov na hektarju. Z dobro oddajo žita računata tudi Slovaška in Madžarska. V zasedenem vzhodnem ozemlju je vplival na višino pridelka novi agrarni red zlasti v Ostland-u. V tem področju so razširili kmetovalci ploskev svojih posevkov za enajst odstotkov pri zimskih posevkih ter za 17 procentov pri jarem žitu. Iz Francije poročajo, da je pšenica zelo dobro obrodila, čeprav je primanjkovalo še umetnih gnojil itd. Francozi so povečali svoje pšenične posevke za okroglo 300 tisoč hektarjev napram letu 1942., pa tudi hektarski pridelok je bil vidno stopnjevan. Tako krije Francija vsaj deloma izpadek alžirskih dobav in je preskrba s krušnim žitom to pot privikrat po letu 1940 zavarovana. Isto velja za Belgijo. Nizozemska je povečala svoje žitne posevke od leta 1940 za 25 odstotkov. Tudi nemška žetev izkazuje v tem letu zadovoljiv rezultat. Kakor znano, je vodstvo nemške prehrane tudi v tem letu bistveno razširilo pridelovalno ploskev za krušno žito, okopavine in oljarice.

Kakor je razvidno iz pričujoče risbe, so pridelali v Evropi v zadnjih letih pred izbruhom vojne povprečno 120 milijonov ton žita. Na čelu dežel stoji Nemčija z 20 milijoni ton, ki ji sledijo Italija, Romunija, Francija ter bivša Poljska, ki so našle 10 milijonov ton.

Evropska žetev je v mirnem času krija približno 87 odstotkov celokupne potrebe. Vedno znova se radi tega ugotavlja, da je lastna preskrba kontinenta s krušnim žitom vsekoli možna, ker razpolaga Evropa še z dovoljnimi pridelovalnimi rezervami. Z intenzivnim obdelovanjem zemlje je možno zvišanje hektarskih pridelkov. V mnogih delih Evrope je možno tudi razširjenje ploskev njiv. Da bi se pa popolnoma doseglo cilj lastne preskrbe, mora kmetištvo celokupne Evrope še bolj zvišati svoje napore v vsakoletni pridelovalni bitki.

Vzgladni kmetijski obrat

Spodnještajersko kmetištvo se je šele pred dvema letoma vrstilo v ogromno nemško pridelovalno bitko. Kljub tako kratkemu času so mnogi spodnještajerski kmetijski obrati zadostili stavljenim jim zahtevam ter so dosegli storitve, s katerimi se lahko ponašajo. Med take vzgladne kmetijske obrate spada veleposestvo Hausampacher v Köttsch-u pri Marburg-u. Vodil ga inž. Kurt von Pacher, ki si je pridobil svoje veliko strokovno znanje teoretično na poljedelski fakulteti v Wien-u praktično pa na raznih južno-nemških vzgladnih obratih.

Pod bivšo jugoslovansko vladavino, ki ni imela za kmetištvo nikakega smisla, je imenovano veleposestvo prodajalo zgoj mleko in mlečne iz-

delke, sadje, sadjavec in vino. Drugi pridelki so zadostovali samo za lastno oskrbo. Že v takratnih razmerah so na omenjenem veleposestvu polagali največjo važnost na mlekarstvo, ki je po mnenju obratovodje Kurt von Pacher-ja najsigurnejši vir kmetijskih dohodkov. Po vrnitvi Spodnještajerske v Reich, so na omenjenem veleposestvu razširili njive na račun travništva. Vodstvo obrata je bilo postavljeno pred zelo težavno nalogo, da spričo takega razširjanja ne ohrani samo staleža živine na dotedanji višini, temveč ga še celo poveča. To se je zgodilo brez nakupa krmilnih sredstev zgoj z intenziviranim travništvom in pašništvom. Tu so se okoristili z že davno znanimi pridobitvami umnega travništva in pašništva. Pravočasna košnja prinaša polnovredno krmo, bogato na beljakovinah, sušenje zelene krme na posebnih pripravah (Schwedenreiter) na je odpravilo odvisnost od vsakokratnega vremena. S pridelovanjem zelenih krmil kot medkultur, se je nadomestilo pridelok travništva, zmanjšane na račun njiv. Ureditev silosov pa je kmetski razbremenilo skrbi, ki se pojavijo v letih z redko košnjo. Na omenjenem posestvu so na ta način reducirali krmilno podlago za vsako glavo velike živine na 50 arov.

Tudi v pridelovanju žita in okopavin so na veleposestvu Hausampacher izredno zvišali produkcijo. To se je doseglo potom uporabe prvovrstnega semena, čiščenja in kvašenja, pravočasnim prašenjem ter negovanjem posevkov. Na njivah, ki pred leti niso vrjale povprečno več kot 10 do 12 metrskih stotov so zvišali tako pridelok celo na 25 stotov, pri zimskem ječmenu celo na 39 stotov. Še ugodneje pa je bilo zvišanje pridelka pri okopavinah. Dočim so pridelali preje povprečno 80 metrskih stotov na hektarju, je znašal pridelok spričo uporabe najboljšega nemškega semenskega krompirja in uporabe obdelovalnih strojev celo 320 metrskih stotov na hektarju. Tudi tržna storitve imenovane obrata so zanimive. Veleposestvo Hausampacher obsega 80 hektarjev orne zemlje. Delovna posada veleposestva znaša z dečo vred 88 oseb. To posado je veleposestvo oskrbovalo v smislu obrokov, ki pripadajo pridelovalcem, z mesom, mastjo, oljem, mlekom, moko, krompirjem, sočivjem, sadjem in jajci. Veleposestvo Hausampacher je oddalo v teh dveh letih 128.224 litrov mleka. Pri staležu 42 krav je to 3.053 litrov po kravi in letu. Oddali so nadalje dva in pol vagona žita več kot deset vagonov krompirja, blizu dva vagona sočivja, skoro štiri vagona sadja 1737 komadov jajc od 38 kokoši ter 24 hektolitrov vina. To je vsekakor vzgladna storitev, če se pomisli, da omenjeni obrat pred par leti ni mogel svoje posade oskrbeti, razen z mlekom, sadjem in vinom, niti z najpotrebnejšim živim. Še manj pa je zamorilo to veleposestvo spraviti kaj na trg. Vzorna kmetija Hausampacher je doprinesla dokaz, da se lahko zvišajo storitve na način, ki ga na Spodnjem Štajerskem pred par leti nikakor nismo poznali. Taina tega uspeha pa je zagonjena v dejstvu, da dobra volja omaj vse bivše predsodke.

GOSPODARSKE VESTI

× Kaj je Nemčija dobavila Italiji. Londonski dopisnik lista »Svenska Dagbladet« se bavi z gospodarskim položajem Italije ter ugotavlja, da je bil izvoz Italije v Nemčijo malenkosten, dočim je Nemčija pošiljala Italiji letno 12 milijonov ton premoga. Nemčija si prihrani sedaj letno 300 lokomotiv in 15 tisoč železniških vagonov. Tudi romunski petrolej lahko sedaj izkoristi Nemčija sama. S prihrankom teh dobav petroleja v Italijo, si je Nemčija prihranila letno 20 tisoč železniških cistern. Nemčija je dobavljala italijanski indu-

striji, ki je bila v tem oziru povsem odvisna od Nemčije, letno 500 tisoč ton strojev in oboja, 10 do 15 tisoč ton bakra, 2 do 3 tisoč ton niklja in tisoč ton kositra.

× Prva žetev rži v Dalmaciji. Ob izlivu Neretve so letos prvič posejali rži in ga bodo potemtakem letos tudi privikrat želi.

× Kanada je pridelala letos manj pšenice. V kanadskih pokrajinah Manitoba, Alberta in Saskatchewan so v tem letu posejali samo 16,729.000 akrov, dočim so lanske leto posejali 20,653.000 akrov. Od leta 1918. niso imeli tako male ploskve, posejane s pšenico. Tudi posevki rži so se močno skrčili napram lanskemu letu. In to v korist ovca, ječmena in lanu.

× Anglija pričakuje »dobave iz Italije«. Angleško prehranjevalno ministrstvo je stopilo v zvezo z italijansko veletrgovino ter z zastopniki Badoglijevske oblasti, da bi se organiziralo čimprej dobavo sočivja, oranž in citron v Anglijo.

× Turški ječmen. Pridelok turških ječmenov se je letos nekoliko skrčil. Dočim so nabrali lanskega leta okrog 66.850 ton, znaša letošnji pridelok samo 50 tisoč ton.

o. Kje so letos naši klopotci? Ena izmed tistih posebnosti naših vinskih gor, ki so vzbujale pozornost tudi na tujem, so pač — klopotci. Navadno že za Veliki Smaren, torej sredi avgusta, so vsako leto »zapeli« svojo grvo »pesem«. To se pravi, zopet so se zglasili s svojim daleč slišnim klopotanjem, domačemu in zunanjemu svetu označujoč veselo vest, da se zopet bliža velik, največji praznik vinskih gor: trgatav. Vsak večji vinogradnik si je privoščil takega glasnega znanilca nove vinske letine. Na vprašanje, če naj klopoter služi tudi kakšnemu posebnemu namenu in ne samo zabavi poslušalcev, se je glasil odgovor, da so klopotci strašilo za škorce in vse ostale pernate goste, ki v večji množini lahko napravijo mnogo škode po vinogradih. Ta odgovor je prišel na uho tudi — hudomušnežem. In leti so si vzeli čas in so opazovali vpliv tega strašila. In uspeh svojega opazovanja so obesili na svoj veliki zvon: »cajtnes«. All od jeze, ker sami niso prišli pomeni do grozda, ali le zgolj iz porednosti: kratkoma, razglasili so lahko vsemu svetu, da naši klopotci zato klopotajo, da privabijo čim več ptičjih gostov na »branje«. Kjer je več takega klopotanja, tam je tudi več ptičjih družin. In baje zato, ker so to nazadnje tudi vinogradniki spoznali, so večinoma utihnili naši znameniti klopotci.

NOVE ODREDBE

* Verordnungs- und Amtsblatt des Chefs der Zivilverwaltung in der Untersteiermark št. 26, z dne 4. septembra t. l., vsebuje sledeče: 1. Razglas o preseljevanju hrvaških državljanov in Hrvatov iz Spodnje Štajerske v področje Neodvisne države Hrvaške z dne 25. avgusta 1943. 2. Dogovor med vlado Reich-a in vlado Neodvisne države Hrvaške o preselitvi hrvaških državljanov in Hrvatov iz Spodnje Štajerske ter iz zasedenih področij Koroške in Kranjske na področje Neodvisne države Hrvaške. 3. Odredbo o prekršitvi socialne časti z dne 22. avgusta 1943. 4. Razglas o odškodnini nemških lastnikov obligacij nekdanje poljske države z dne 25. avgusta 1943. 5. Odredbo o oddaji hmelja spodnještajerske letine 1943 z dne 19. avgusta 1943. 6. Odredbo o carinskih cestah ob nemško-hrvaški meji v Višnjem finančnem okolišu Graz z dne 17. avgusta 1943.

* Podaljšana veljavnost potniških in gostinskih odrezkov živilskih nakaznic. Prehranjevalno ministrstvo sporoča, da je veljavnost doslej v prometu se nahajajočih potniških in gostinskih odrezkov živilskih nakaznic, v kolikor je bila omejena do 30. septembra, podaljšana do petka, 17. oktobra, t. j. do konca 54. dodelne periode.

* Zaplemba bakrenih kotlov. Reichsbeauftragter za železo in kovine je odredil z odredbo, ki je bila objavljena v Reichsanzeiger-ju št. 154 z dne 6. julija 1943, zaplemba, dolžnost prijave in oddajo kotlov, izdelanih iz bakra ali iz bakrene zlitine. Kot zaplenjene se smatra vse kotle iz bakra in bakrene zlitine z izjemo tistih kotlov, ki držijo manj kot pet litrov ter z izjemo tistih kotlov, ki se itak že nahajajo kot stare kovine pri trgovcih za stare kovine. Zaplemba se nanaša na nove in rabljene, uporabne in neuporabne, vzdržane in premične ter za prodajo določene kotle. Kotle je bilo prijaviti pristojnemu gospodarskemu uradu do 15. septembra 1943.

mandos übergibt jetzt wieder die volle Bürde der Verantwortung seinem Oberbefehlshaber. Alles das, was der Generaloberst jetzt draußen selbst erlebte, als er »der Front den Puls fühlte«, wird noch am gleichen Abend ausgewertet. Das dauert bis in die Nacht hinein.

So ist der Tag des Oberbefehlshabers während der dritten Schlacht südlich des Ladogasees abgelaufen. Ein Tag voller gewaltiger Verantwortung und mancher großen Spannung, ein Tag mit der Fülle unzähliger Befehle und Entscheidungen, die alle notwendig sind, um das zu erreichen, was der Generaloberst immer wieder mit den kurzen Worten ausdrückt: »Schließlich wollen wir ja die Schlacht gewinnen!« Und das Ziel der Schlacht südlich des Ladogasees besteht darin, unter In-

kaufnahme möglichst geringer eigener Ausfälle und ohne einen Fußbreit Boden zu verlieren, dem Gegner große Verluste an Menschen und Material beizubringen. Zum Erreichen dieses Zieles stehen dem Oberbefehlshaber die Riesenorganisationen und die großen Kräfte der ihm vom Führer anvertrauten Armee zur Verfügung. Es gilt in der deutschen Nordarmee vom Oberbefehlshaber bis zum letzten Grenadier als oberstes Gesetz, sich in den schicksalsschweren Monaten Juli und August 1943 so zu verhalten, daß man dem Führer zu seinen vielen Sorgen keine neuen aufbürdet. Es ist selbstverständlich daß hinter dieser Forderung des Oberbefehlshabers zu jeglicher Stunde und bei jedem Dienst die Tat seiner Armee steht.

UMNI KMETOVALEC

Pravilno spravljanje krompirja, sončnic in buč

Po pravici povedano; danes smo hoteli pravzaprav govoriti o pravilnem spravljanju koruze, kajti o pravilnem spravljanju krompirja, sončnic in buč je naš list razpravljajal že pred dvema letoma ob tem-le času. Vendar je nepobitno dejstvo, da je letos nešteto ljudi, ki pred dvema letoma niti pomislili niso, da bodo kdaj sami sadili krompir in sami pridelovali buče in sončnice za pridobivanje olja. Po drugi strani pa se je število naročnikov in čitateljev našega lista v teku dveh let več kot podvojilo, tako da moramo prinesiti nekoliko nasvetov tudi za one, ki naših takratnih nasvetov niso čitali. O spravljanju koruze bomo pač morali razgovor odložiti za prihodajo številko.

1. Pravilno spravljanje krompirja.

Predvsem se moramo vprašati: Kdaj je treba krompir spravljati? Vsak bo pač pri sebi pomislil: Takrat, ko je zrel! Vendar zadeva ni tako enostavna! Prvič namreč ni tako lahko ugotoviti, kdaj je krompir zrel, drugič pa ni vselej čas, ko krompir dozori, najpripravnější za spravljanje.

Navadno menijo ljudje, da je krompir zrel, kadar krompirjevka docela porumeni in se posuši. To pa ne drži za vse krompirjeve sorte. Mnogo je namreč krompirjevih sort, posebno zgodnjih, kjer z izkopavanjem ne smemo čakati, da bi se krompirjevka posušila, kajti v tem primeru bi zamudili ugoden čas za prodajo in s tem tudi ugodne cene. Pa tudi mnoge pozne sorte krompirja zelenijo, posebno v višjih gorskih legah, dolgo v jesen. Toda prav v gorah utegne čez noč nastati iz poletja zima s snegom ali vsaj blatom — in krompir bi nam ostal v zemlji, če bi čakali, da krompirjevka docela dozori.

Zato se bomo za spravljanje krompirja držali sledečih načel:

Zgodnji krompir, ki ga mislimo prodati za porabo, bomo izkopali, čim smo s poskusnim izkopavanjem ugotovili, da je večina gomoljev dosegla svojo povprečno velikost. Pač pa bomo z izkopavanjem semenskega zgodnjega krompirja čakali čim dalj mogoče; — če se da, in če zemlje ne potrebujemo nujno za strniščne sadeže, najbolje do septembra, ko poletna vročina že nekoliko poneha in se zemlja shladi. Prezgodaj izkopani semenski zgodnji krompir je namreč zelo težko shraniti do druge pomladi, ne da bi se pokvaril. Le kdor ima prvovrstne hladne in suhe kleti, more biti v tem oziru brez skrbi.

Krompir poznih sort pa kopljemo v drugi polovici meseca septembra in to takrat, ko je vreme najlepše in zemlja najbolj suha. To velja posebno za one okoliše, kjer je zemlja težka, ilovnata ali glinasta ter se nerada spet osuši, če jo enkrat jesensko deževje premoči. V lahkih zemljah smemo z izkopom krompirja čakati nekoliko delj.

Vsekakor moramo vedeti, da je izkopavati krompir le ob suhem vremenu, ko je tudi zemlja dovolj suha, tako, da se krompirja ne prijemlje prst. V mokrem vremenu izkopani krompir namreč rad gnije in tudi delo samo je z izkopavanjem in spravljanjem težje.

Razen na vprašanje, kdaj bomo spravljali krompir, moramo odgovoriti tudi na vprašanje, kako bomo krompir spravljali.

Dozdaj so naši kmetovalci poznali samo izkopavanje z motiko ter izoravanje s plugom, ki pa je izvedljivo le v rahlih tleh. Kjer svet ne dopušča drugačnih načinov, bo pač motika tudi v bodoče ostala edino orodje za izkopavanje krompirja. Le da navadno motiko pri tem poslu bolj izpodriva vilasta motika, ki izgreba samo krompir iz tal, medtem ko se prst sesipa skozi vilice nazaj v jamice. Enako se lahko pri vseh boljših vrstah plugov nasadi za izoravanje krompirja namesto navadne deske posebna, vilčasta, ki istotako loči krompir od prsti.

Razen navadnih plugov pa bodo letos prvič povsod po naši deželi na razpolago za izoravanje krompirja trdi posebni stroji »izorače« (Kartoffelroder).

Šlutimo, da bo imela večina naših kmečkih gospodarjev sprva do novega, nepoznanega stroja precej nezaupanja in da bodo skušali »uporabiti« tačete težave pri delu z njimi kot dokaz, da so kmeti krompirja za naše kraje neuporabni. Zato

smatramo za nujno, reči dve, tri o teh novih strojih za izkopavanje krompirja:

Izorač za krompir ima v glavnem dva dela: spredaj plug, ki zemljo razgreba, ter za njim nameščeno vreteno z nasajenimi vilicami, ki pri tem pretresajo razrahljano zemljo, pri čemer odletava krompir daleč v stran, a prst ostaja pri tleh, ker se presipa skozi vilice stroja.

Da more izruvač krompirja svoje delo pravilno

Mit solchen Brustpanzern

waren die angreifenden sowjetischen Schützen bei den letzten Kämpfen südlich des Ladogasees teilweise ausgerüstet. Aber auch dieser Panzer vermochte, wie die Einschläge zeigen, seinen Träger nicht vor den deutschen Kugeln zu schützen.

Dr. F. J. Lukas:

Ausschneiden! Izrezati!

Deutsch für Erwachsene methodisch und praktisch

(Nemščina za odrasle metodično in praktično.)

36. Stunde.

37. Abschnitt.

Lösung der Aufgabe:

1. Der »Blaue Hirsch« war an Diphtherie erkrankt. 2. Der Große Kriegsrat sollte in Kürze den neuen Häuptling wählen. 3. Fritz hatte die »Mächtigen Löwentatze« an den Marterpfahl geschlagen und sie gezwungen, einen lebenden Frosch zu verzehren. 4. Das Gespräch beim Mittagessen kam auf den Marillenbaum. 5. Der Marillenbaum stand hinter dem Hause. 6. Die Mutter triumphtierte, weil der Marillenbaum zum ersten Male Früchte trug.

Das Zeitwort »sein«.

Gegenwart.

Indikativ.

ich bin — sem
du bist — si
er ist — je
wir sind — smo
ihr seid — ste
sie sind — so

Konjunktiv.

ich sei — da sem
du seist — da s'
er sei — da je
wir seien — da smo
ihr seid — da ste
sie seien — da so

Indikativ. Mitvergangenheit.

ich war — bil sem
du warst — bil si
er war — bli je
wir waren — bili smo
ihr wart — bili ste
sie waren — bili so

Konjunktiv.

ich wäre — bil bi (da sem bil)
du wärest — bil bi (da si bil)
er wäre — bli bi (da je bil)
wir wären — bili bi (da smo bili)
ihr wäret — bili bi (da ste bili)
sie wären — bili bi (da so bili)

Indikativ. Vergangenheit.

ich bin gewesen — bil sem
du bist gewesen — bil si
er ist gewesen — bil je
wir sind gewesen — bili smo
ihr seid gewesen — bili ste
sie sind gewesen — bili so

Konjunktiv.

ich sei gewesen — da sem bil
du seist gewesen — da si bil
er sei gewesen — da je bil
wir seien gewesen — da smo bili
ihr seid gewesen — da ste bili
sie seien gewesen — da so bili

tudi izkopavanje krompirja s pomočjo izorača šlo prihodnje leto brez težkoč od rok, — seveda, če ne bomo poskušali, delati s strojem, ko je zemlja vlažna, kar je še manj dovoljeno, kot ob mokrem krompir z motiko izkopavati!

Le eno napako imajo navadni izorači krompirja, namreč to, da mečejo krompir cele metre daleč v stran po njivi, tako da moramo imeti zaposlenih po 12 do 15 ljudi, da morejo krompir sproti pobirati. Da temu nedostatku odpomorejo, so začeli zadnja leta izdelovati izorače, ki imajo ob strani pritrjeno košaro iz redke žične mreže, ki krompirjeve gomolje lovi in lepo nalaga, medtem, ko prst leti skozi mrežo na tla, (Vorrats-roder).

Izoran ali izkopan krompir je najbolje prvič prebrati že kar na njivi, sproti, ko ga pobiramo. In sicer ločimo pri tem sortiranju zdrav, cel krompir od gnilega, objedenega in ranjenega.

Za pobiranje in odnašanje krompirja na voz so najboljše košare iz redke žične mreže, ki držijo približno po en mernik. Skozi mrežo se namreč prst stresa sama od sebe spet nazaj na tla, da je ni treba nositi na vozove in voziti domov.

Še na neko pripravo opozarjamo, ki nam močno olajša nalaganje krompirja na voz: To so namreč stopnice, ki imajo na zgornjem koncu kavlje, za katere jih obesimo na stranico voza ter jih z vozom vred prevažamo po njivi. Košare krompirja stresamo na voz veliko lažje s takih stopnic, kot pa, če jih moramo vzdigovati visoko od tal.

Ko krompir odpeljemo z njive, ga moramo najprej za par dni razgrniti v tanke plasti nekje na suhem, vetrovnem a senčnem prostoru, da se dodobra posuši in shladi, istočasno pa se odluči od gomoljev tudi še vsa prst, ki se jih drži. Spravljati krompir naravnost z njive v klet, je nepravilno in lahko vzrok, da se krompir pokvari ter začne gniti, posebno še, če je bila zemlja razgreta, ali, če je ležal krompir dalj časa na njivi na soncu.

Obenem, ko pobiramo tako razgrnjeni krompir za v klet, ga tudi sortiramo. In sicer je prav, če spravimo posebej semenski krompir, to je zdrave in sortnočiste gomolje v približni debelosti kokošjih jajc; posebej spet ves ostali zdrav in primerno debel jedilni krompir; in kot krmski krompir vse ostalo: drobne, obtolčene in sicer poškodovane gomolje ter krompir onih sort, ki so izrecno krmske.

Krompir spravljamo bodisi v klet, bodisi v podspnice, bodisi ga parimo in ensiliramo. O vseh treh načinih smo lansko leto objavili izčrpna navodila v člankih »Pripravimo klet za krompir« (1. avgusta 1942) ter »Shranjevanje korenstva in krmskega krompirja čez zimo« (15

avgusta 1942). Danes ponovimo le najvažnejše pogoje, ki jim mora ustrezati dobra klet za krompir:

1. Mora biti brezpogojno varna pred zmrzovanjem!
2. Ne sme biti pretopla, marveč mora imeti stalno toplino 4-6°C!
3. Ne sme biti prevlažna!
4. Mora imeti možnost zračenja!
5. Mora biti primerno svetla, a ne presvetla!
6. Mora biti snažna in vsako leto sveže pobeljena z apnom!
7. Mora biti primerno opremljena, to se pravi, krompir se ne sme do "ti niti tal, niti ste, marveč mora biti napravljen vsaj 10 cm od tal dvignjen pograd in tudi ob stenah moramo napraviti leseno oblogo, ki mora biti istotako nekaj od stene odmaknjena!

Se eno vprašanje? Kaj pa s krompirjevko? Če je čisto uvela in zemlja sicer čista, nas itak ne ovira. Če pa je zemlja zelo preraščena s plevelnimi rastlinami, predvsem z ameriškimi rogovičkom (Amerikanische Galinsoge), je najbolje, krompirjeve njive pokositi, čim začne krompirjevka na splošno veneti. Pokošeno krompirjevko kompostiramo!

2. Spravljanje sončnic.

Tudi o tem smo že pred dvema letoma (13. septembra 1941) razpravljali v članku: »Spravljanje sončnic za pridobivanje olja«. Ponavljamo danes najvažnejše:

Sončnice spravljamo postopoma, ko pri posameznih rastlinah odpadejo rumeni cvetni listi ter postane zrnje dovolj trdo in zrele barve. Zadeti pravi čas za spravljanje je sploh pri sončnicah težko, a važno, kajti, nezrelo seme se počasi suši, rado spleni in se nerado mlati, in kar je še slabše, jedra dajo manj olja. Prezrelo seme pa rado izpada.

Če bomo mlatili sončnice na roke, jih porežemo na njivi s stebli vred, ter tako posušimo, kje v senci pod streho pokonci prslonjene. Omlatimo jih v tem primeru tako, da točemo držeč za steblo s cvetnim košem ob pod. Če pa hočemo sončnice mlatiti na mlatilnici, moramo porezati na njivi le cvetne koše, ter jih razgrnjene v senci posušiti dodobra. Mlatilnico moramo za mlačev sončnic primerno prirediti. In sicer dvignemo pri zobatih mlatilnicah brano, ter jo nadomestimo z desko, pri letvastih mlatilnicah pa napravimo čim največji mogoči razmak. Nadalje mora teči mlatilnica pri mlačvi sončnic prav počasi, to je, delati sme kvečjemu 400 obratov na minuto, medtem, ko jih dela navadno 1200 do 1400. Zares do-

volj suhe sončnice pa se dajo tudi z nogami ometi, kot proso

Tako ali tako omlačeno zrnje lepo zvejamo in nato ponovno razgrnemo na suh, senčan prostor, dokler seme ni popolnoma suho, nakar ga oddamo v oljarno ali na zbirališče (Sammelstelle).

3. Spravljanje buč in pridobivanje bučnic.

V članku »Kdaj in kako bomo spravljali buče?« smo tudi o tem že pred dvema letoma (6. septembra 1941) razpravljali.

Tudi buče zore postopoma, toda ne vse naenkrat. Tako jih moramo tudi spravljati. Kdaj je buča zrela, je sicer težko presoditi po vnanosti, kajti nekatere buče so zrele rumene, druge bele, tretje pa tudi zelene barve. Prav zanesljiv znak za spoznavanje zrelosti buč pa je, če potrkamo s prstom nanjo: če votlo zadoni, je zrela.

Pri spravljanju buč pustimo na njih še kakih 10 cm dolge štrclje, ter pustimo, če mogoče, ležati odrezane buče še par dni na njivi ali kje drugje na soncu, da se dodobra posušijo in porijo. Nato jih shranimo na suhem, hladnem prostoru.

Seme pobiramo iz buč bodisi sproti, ko jih razsekavamo za krmo, ali pa, — če gojimo ojne sorte, posebno takozvane »golic«, — razrežemo in pobereemo seme iz vseh buč takoj, ko imamo čas za to delo.

Iz buč pobrano seme moramo lepo očistiti, — a ne oprati! — ter nato na soncu v tenki plasti razgrnjeno posušiti. Če je vreme stalno slabo in brez sonca, smemo bučne seme sušiti tudi na rahlo zakurjeni peči ali sadni sušilnici, vendar tako posušeno seme ni prvovrstne barve in navadno tudi slabše kakovosti.

Pri sušenju in pri shranjevanju bučnega semena moramo biti pazljivi, ker zelo rado spleni, postane žltavo in s tem seveda manjvredno ali sploh neporabno za pridobivanje jedilnega olja. Zato moramo bučno seme shranjevati razgrnjeno na tenko na mrežah, ali pa nasuto v redkotkanastih vrečah, katere moramo pogosto pretresati, — vse dotle, da oddamo seme v oljarno, ali na zbiralno mesto.

POZORI Naročniki »Stajerskega Gospodarja«!

Ako naročnik spremeni svoje stanovanje ali svoj naslov, mora to pravočasno javiti svojemu poštnemu uradu, ki mu dostavlja naš list. Poročanja o takih spremembah na našo upravo so brezpredmetna. Kakor poštni uradi sprejemajo naročnike za naš list, tako sprejemajo tudi denar za naročnino. Pisanje na našo upravo po poštne čke ni potrebno.

Indikativ. Vergangenheit.

ich war gewesen — bil sem (bil)
du warst gewesen — bil si (bil)
er war gewesen — bil je (bil)
wir waren gewesen — bili smo (bili)
ihr wart gewesen — bili ste (bili)
sie waren gewesen — bili so (bili)

Konjunktiv.

ich wäre gewesen — bil bi (bil) (da sem bil)
du wärest gewesen — bil bi (bil) (da si bil)
er wäre gewesen — bil bi (bil) (da je bil)
wir wären gewesen — bili bi (bili) (da smo bili)
ihr wäret gewesen — bili bi (bili) (da ste bili)
sie wären gewesen — bili bi (bili) (da so bili)

Zukunft.

ich werde sein — bom
du wirst sein — boš
er wird sein — bo
wir werden sein — bomo
ihr werdet sein — boste
sie werden sein — bodo

Vorzukunft.

ich werde gewesen sein — bom
du wirst gewesen sein — boš
er wird gewesen sein — bo
wir werden gewesen sein — bomo
ihr werdet gewesen sein — boste
sie werden gewesen sein — bodo

Bedingungsform (Konditional).

ich würde sein — bil bi
du würdest sein — bil bi
er würde sein — bil bi
wir würden sein — bili bi
ihr würdet sein — bili bi

sie würden sein — bili bi

ich würde gewesen sein — bil bi (bil)
du würdest gewesen sein — bil bi (bil)
er würde gewesen sein — bil bi (bil)
wir würden gewesen sein — bili bi (bili)
ihr würdet gewesen sein — bili bi (bili)
sie würden gewesen sein — bili bi (bili)

Befehlsform.

seid — bodi!, seien wir! — bodimo! seien Sie!
— bodite (V!); seid! — bodite!

Nennform.

sein — biti, gewesen sein — (da je biti)

Mittelwörter.

seiend — ki je; gewesen — bivši, bil, -a, -o;
gewesen seiend — bivši, bil, -a, -o

Die Marillen meiner Mutter.

1. Fortsetzung.

Die Freude meiner Mutter, als heuer der Baum Früchte trug, war unbeschreiblich. Die Marillen bekamen meiner Mutter gegenüber einen ganz eigenen Wert — man hätte sagen können, sie sei auf jede einzelne von ihnen eifersüchtig.

Es war bereits beschlossen, daß die Früchte mit ganz besonderer Sorgfalt eingelegt würden, man wollte sie nur noch einige Tage am Baum lassen, damit sie noch schmackhafter und goldiger würden.

Da kam mir während des Essens, zwischen Löffel und Kompott, wie ein Blitzschlag ein großartiger Gedanke. Ich wurde derart aufgeregt, daß ich nicht mehr essen konnte. Sie mußten mich zum Häuptling machen. Ein ganzer Baum Marillen!

Glücklicherweise hatte heute mein Bruder aus der Schule schlechte Noten gebracht und durfte

nach dem Abendessen zur Strafe nicht mehr spielen gehen. Ich eilte auf den Kirchplatz und fand nahezu den ganzen Stamm versammelt. Mein Vorschlag fand begeisterte Aufnahme und die »Grüne Natter« bemerkte, daß es ein Zeichen besonderer Heidenmutes sei, die eigenen Marillen zu stehlen.

Die Ausführung meines Planes ließ nicht lang auf sich warten, und wir schleppten zwei große Körbe, mit Beute gefüllt, in unser Lager im Walde... (Fortsetzung folgt)

Aufgabe.

Beantworten Sie folgende Fragen:

1. Worauf war die Mutter eifersüchtig? 2. Was war bereits beschlossen? 3. Warum ließ man die Marillen noch einige Tage am Baume? 4. Was bemerkte die »Grüne Natter«? 5. Wohin schleppten sie die Beute?

Wörter.

aufgeregt werden — razburiti se
Ausführung (w) — izpeljava, izvedba
bekommen, ich bekam, ich habe bekommen — dobiti, dobit sem
bemerken (eine Bemerkung machen) — pripomniti, oméniti
beschließen, ich beschloß, ich habe beschlossen — skleniti, skleni sem
Beute (w) — plen, rop
Blitzschlag (m) — tresk, udar strebe
derart (dermaßen) — tako
eifersüchtig — ljubosumen, -a, -o
ellen — hiteti
einlegen (Früchte) — vložiti (sadje)
Fortsetzung (w) — nadaljevanje
Freude (w) — veselje
glücklicherweise — na srečo
goldig — zlat, -a, -o
großartig — veličasten, sijajen

MALE VESTI

* Zunanji minister von Ribbentrop je daroval milijon lejev za podporo prebivalcev romunske občine Soveja. Pred letom dni je velik požar popolnoma uničil imenovano vas.

* Smrtna nesreča spodnještajerskega preseleca. Pri gradnji barak v Festenberg-u v Sleziji, je 30. avgusta t. l. smrtno ponesrečil Martin Gram iz Kamence, občina Munkendorf (Kreis Ima). Padel je tako nesrečno, komaj dva metra globoko, da je dobil smrtne poškodbe na glavi u na levem sencu. Prepeljali so ga v bolnišnico v Oelsu, kjer je dve uri pozneje podlegel svojim poškodbam. Pokojnik zapušta vdovo in devet nezrekljenih otrok. Najmlajši otrok je star komaj 14 dni. Zdravstveno stanje vdove, ki se nahaja v bolniški sobi taborišča v Neumittelwald-u, je vsled velike žalosti nepovoljno. Zemeljske stanke rajnega Gramca so odpeljali 2. septembra v domovino. Pokopali so ga na pokopališču Malence, kjer počivajo še njegovi predniki.

* Smrtna kosa. V Köstendorf-u pri Windischstritz-u je preminul 77letni nadučitelj v pokojni Bartimä Jedloutschnig. — V Pöbnitzhofen-u je umrla 68letna gostilničarka in posestnica Ana Perk. — Za vedno je zatisnila oči v Anderburg-u ravnateljva vdova Olga Schreiner. — K večjemu počitku sta bila položena: V Pettau-u 69letni gostilničar Anton Laurentschitsch in v Tüchem-u občinski nastavljenec in posestnik Stefan Stojan. — V Marburg-u so umrli: 64letna posestnica Fanni Koroschetz (Roßwein), Franziska Malleg, roj. Konrad; žel. upokojenka Anna Mercher, 63letna Agnes Malzen in 62letna zasebnica Theresa Bruckbauer.

* Električni tok je ubil. Te dni se je peljala 21letna posestniška hčerka Paulina Tauböck iz Prihstorf-a (Oberdonau) na kolesu v Arbing. Pri tem je zadela na fico prevrnjenega droga za tok visoke napetosti, ki jo je pri priči ubil.

* Odgovor sovražniku. 64 let stari delavec Josef Reiter v Hönigsberg-u pri Müzzuschlag-u je sprejel te dni iz ust svojega Ortsgruppenführer-ja balostno vest, da je njegov edini sin padel na fronti. Kod odgovor na to vest je izročil Ortsgruppenführer-ju sto Reichsmark za žrtve angleško-letarističnih napadov. Lep primer je vzbudil splošno pozornost.

* Na nemških univerzah študira 80 tisoč slušateljev. Kakor poročajo iz Berlina, so nasteli o priliki izbruha vojne v poletnem semestru leta 1939. okrog 55 tisoč slušateljev in slušateljic na nemških univerzah. V zadnjem semestru je bilo vpisanih okrog 80 tisoč slušateljev.

* Smrtna kazen radi pospeševanja sovražnih stremiljenj. 7. septembra so bili usmrčeni 49letni Erich Ferbandt, 60letni Richard Buchwald, oba natakarja iz Königsberg-a, ter 61letni trgovec Erich Ruchin iz Metzsa. Ljudsko sodišče jih je obsodilo radi razkrojevanja obrambne sile ter pospeševanja sovražnih stremiljenj na smrt. Ferbandt in Buchwald sta podajala v neki gostilni nenavadno razkrojevalne izjave, dočim je Ruchin skušal potom defetističnih izrazov napram trgovskim znancem podkopati bojno moralo domovinske fronte.

* Imendan carja Simeona II. 14. septembra je slavil mladi bolgarski car Simeon II. svoj imendan. Po vsej Bolgariji so se vršile v ta namen proslave. V bolgarski vojski so avanzirali tega dne letniki v polkovnike, majorje in stotnike. Pomiloščenih je bilo tudi večje število obsojencev. Celokupni bolgarski tisk je objavil sliko mladega kralja ter je dal izraza upom, ki jih veže ves bolgarski narod na mladega vladarja.

* Sedmorčki v Mehiki. Švedski list »Dagens Nyheter« objavlja vest ameriške agencije United Press, da je neka žena v Mehiki rodila sedmorčke, in sicer šest fantkov in enega dekleta. Ta »rekorde« je postavila po poročilu mehikanskega lista »El Universal« Brigida Guinerez, žena nekega kmetovalca, čigar posestvo se nahaja blizu ceste med Mehiko in Guadaljaro.

* Črnci iz Afrike naj se bore v ladji. Angleži so odpravili velik kontingent črncev-vojakov iz Vzhodne Afrike v Indijo. Nadaljnji transporti bodo odšli na otok Cejlon.

* Kitajci so prevrnili v Sanghaju spomenik Angleža Harta. Nacionalni Kitajci so v Sanghaju strmoglavili bronast spomenik Angleža Sir Roberta Hart-a, ki je bil nekak predstavnik zloglasnega angleškega carinsko-kontrolnega sistema na Kitajskem.

* Japonci so le v malem številu vojni ujetniki. Kakor piše list »News Week« na podlagi podatkov ameriškega vojnega ministrstva, se nahaja v japonskem vojnem ujetništvu 11 tisoč ameriških vojakov. Na drugi strani pa se nahaja v amerškem ujetništvu samo 62 Japoncev, okrog 450 Japoncev pa na različnih oporiščih v pacifiškem prostoru.

* Italijanska bojna ladja »Roma« potopljena. Nemška bojna in torpedna letala so 9. septembra napadla odred italijanskih bojnih ladij, ki je skušala priti na sovražno stran. Pri tem napadu je bilo potopljenih več bojnih ladij, med njimi velika bojna ladja. Šele 13. septembra so ugotovili, da gre za bojno ladjo »Roma«, ki je bila izplovljena leta 1940. »Roma« je izpodrivala 35 tisoč ton in je bila najnovjša bojna ladja Italijan-

skega brodogradnja. V treh stolpih je bila oborožena s po tremi 38 cm topovi. Poleg tega je imela še 12 15 cm topov ter mnogo protiletalskega orožja. Vozila je 30 milj na uro in je bila »Roma« ena izmed najmodernejših bojnih ladij sploh.

* Novi francoski dobrovoljci za vzhodno fronto. Pretekli ponedeljek je zapustil nov večji kontingent francoskih dobrovoljcev vojašnico v Verzaju pri Parizu ter se je podal na vzhodno fronto v borbo proti boljševismu.

* 200 ton surove gume je naplavilo morje. Na obalo otoka Madeira je naplavilo morje od izbruha vojne do danes nič manj kot 200 ton surove gume v vrednosti petih milijonov eskudosov. Gre za naplavljene tovore potopljenih zaveznških ladij.

* Romunska vlada gradi stanovanja za vojne invalide. Romunska vlada je sklenila izgraditi enotno tipizirana stanovanja za vojne invalide v okraju Argeş. Predvideni stroški bodo znašali okrog štiri milijone lejev.

* Drzna pošna tatvina v Stockholmu. V Stockholmu je izvršil neznan storilec ogromno pošno tatvino. V imenu pošnega ravnateljskega je prevzel vrečo, v kateri se je nahajalo 230.000 švedskih kron. Storitca doslej še niso izsledili.

* Italijanske čete v Vzhodni Aziji razorožene. Japonski cesarski glavni stan je sporočil 14. septembra, da so japonske suhozemne in mornariške sile po sklepu Badoglijevskega premirja z Anglijo-Ameriko, razorožile v Vzhodni Aziji se nahajajoče italijanske čete.

* Tri kilograme težak novc. Švedski poslanik Reuterswaer je podaril te dni bolgarskemu narodnemu muzeju star švedski kovancec, ki tehta tri kilograme. Kovanec prikazuje ime kralja Adolfa Friderika II. ter letnico 1753.

* Zavezniki imajo težave z oskrbo Italije. Londonski dopisnik švedskega lista »Svenska Dagbladet« poroča o velikih težavah preskrbe Italije po zaveznikih, zlasti tedaj, ako bi Nemcem uspela uspešna obramba severne Italije z njihovimi velikimi žitnimi polji in industrijskimi napravami. Do pisnik poudarja nadalje, da italijanski izvoz v Nemčijo ni hmel nikakega znetnega obsega. Temu nasproti pa je Nemčija sedaj osvobodjena dobav v velikem obsegu.

* Zdrava tirolska vas. V občini Zell am Ziller v Tirol-u živi 27 prebivalcev, ki so že prekoračili 80. leto svoje starosti. Najstarejša oseba v občini je neka žena, ki ima že 95 križev.

* 400 tisoč meterskih stotov premoqa zgorelo. V Lindesberg-u na Švedskem, je nastal požar v takozvani Guldsmedhütte d. d., kjer je zgorelo 400 tisoč meterskih stotov premoqa v vrednosti 1.5 milijonov švedskih kron.

Heidenmut (m) — junaštvo
Kirchplatz (m) — cerkvišče, semnjišče
Kompott (s) — vkuhano sadje
Korb (m) — koš, jerbasa
sahzu — malo da ne
Natter (w) — kača, gad
Note (Zeugnisnote) (w) — red, ocena
Plan (m) — načrt, namen
schleppen — vlečiti
Sorgfalt (w) — skrbljivost, prizadevnost
unbeschreiblich — nepopisen
versammeln — zbirati
Vorschlag (m) — predlog
Wert (m) — vrednost, cena
Zeichen (s) — znamenje, znak

Redewendungen.

Jeder einzelne — vsak posebej
im Strafe — za kazen
begeisterte Aufnahme finden — navdušene sprejeti
biti
auf sich warten lassen — zavleči se

Gesprächübungen.

Wir verreisen heute, haben Sie die Wünsche schon eingepackt?
Ja, es ist schon alles eingepackt.
Ich werde vorsichtshalber noch ein weißes Hemd, eine kurze Unterhose, ein Paar Socken und ein Paar Sportstrümpfe mitnehmen.
Hat die Wäscherin die steifen Kragen schon gebracht?
Ja, ich habe 3.80 RM dafür bezahlt.
Diese Bluse ist aber schlecht gebügelt.
Ich muß mir noch ein Paar Sockenhalter und ein Dutzend Taschentücher kaufen.
Dieses Seidenhemd und den seidenen Schlafanzug dürfen Sie nur in lauem Wasser waschen!
Kaufen Sie Ihre Anzüge im Geschäft oder las-

sen Sie sie beim Schneider nach Maß machen?
Das ist ganz verschieden, manchmal, wenn ich gerade etwas finde, das mir paßt, kaufe ich es fertig. In der Regel aber kaufe ich mir den Stoff und gehe dann damit zum Schneider.
An Ihrem Rock fehlt ein Knopf!
Ich habe es schon bemerkt, aber ich habe leider keinen gleichen Knopf, ich muß erst einen kaufen.
Wie gefällt Ihnen dieser Stoff?
Ausgezeichnet. Lassen Sie sich einen Sportanzug mit kurzer Hose darauf machen.
Wahrscheinlich ja. Ich hoffe, daß genug Stoff sein wird, ich möchte nämlich auch eine lange Hose.
Wo haben Sie diesen Überzieher gekauft? Er steht Ihnen ausgezeichnet.
Ich habe ihn bei meinem Schneider machen lassen. Er hat noch sehr schöne Stoffe für Wintermäntel.

Hier ist ein Hutgeschäft!
Ich möchte einen weichen Filzhut, grün, Nr. 40. Der paßt mir gut, den nehme ich!
Dann möchte ich noch einen Strohhut für den Garten. Haben Sie einen?
Natürlich, bitte, hier haben wir eine große Auswahl von Strohhüten für Herren, in allen Farben.

Ich möchte gerne ein Paar braune Halbschuhe Nr. 40.
Wollen Sie einen Strapazschuh oder einen besseren Modeschuh?
Geben Sie mir, bitte, einen guten Straßenschuh, wenn möglich mit Doppelsohle. Diese hier sind richtig. Packen Sie mir, bitte, eine gelbe Schuhpaste oder eine weiße, und ein Paar Schuhbänder dazu ein.

Diese Stiefel hier sassen mir nicht, sie sind mir zu klein. Ich werde die schwarzen dort probieren... Die drücken nicht.
Was kosten diese Stiefel?
Was kostet ein Paar Schneeschuhe mit Gummisohle?
Wir haben Schneeschuhe und Überschuhe in den verschiedensten Preislagen.
Wörter, die von vorne nach rückwärts und von rückwärts nach vorne gelesen gleich lauten:
1. Anna. 2. Otto. 3. Neben. 4. Esse. 5. Nekken. 6. Rentner. 7. Reliefpfeiler. 8. Egge.

ZANIMIVOSTI

o September pred desetimi leti. One, ki verujejo v perijodiciteto, to je ponavljanje gotovih dob — na primer: 10 let — bo zanimalo, če se jim malo osveži spomin, kakšen je bil september glede vremena pred desetimi leti. Ze začetek meseca je bil kritičen, nestanovitnen, na dež nagnjen in že precej hladen. Šele 6. septembra se je stanje izboljšalo in postalo je tudi toplejše. 9. septembra pa je bil zopet prevrat v kritično stanje, ki je z izjemo 11. septembra trajalo do 13. Potem se je do 17. deloma izboljšalo; 18. in 19. je postalo zelo hladno, 20. sept. nekoliko topleje. Začetek koledarske jeseni pa je bil izredno kritičnega značaja. Od 21. do 24. sept. skoro neprestano dež. vmes tudi večje plove in naluvi, vse to kot reakcija (vpliv) vulkanskih izbruhov. 26. sept. pa se je vreme izboljšalo in je ostalo lepo in topleje, tako, da je konec meseca nadomestil začetek in kar je še vmes neprijetnega zažrešil. Več o tem pa bo govora ob priliki spominjanja na katastrofalne povednji v najbolj kritičnih dneh od 21. do 24. septembra 1933.

BURG-LICHTSPIELE

MARBURG (Drau), BURGPLATZ 1

Der ewige Klang

mit:

OLGA TSCHECHOWA
ELFRIEDE DATZIG
RUDOLF PRACKLiebe und Leidenschaft um eine
MeistergeigeFür Jugendliche unter 14 Jahren nicht
zugelassen! 109

* Ortsgruppentag z. znanim vzglednim sporedom so se vršili preteklo nedeljo v Abstal-u, Lorenzen-u, Polstrau-u, Anderburg-u in Roßhof-u. Radi preobilice velevažnega političnega materiala poteka teh Ortsgruppentag-ov žal ne moremo opisati v vseh podrobnostih. Zadostuje naj, da so bile vse te Ortsgruppe odlikovane za svoje vzorno delo na vseh področjih z izročitvijo zastav.

* Führer je podelil Hauptsturmführer-ju Waffen-ff varnostne službe, Otto Skorzeny-ju, ki je vodil akcijo za Mussolini-jevo osvoboditev, Vi-težki Križ Železnega Križa. Führer je Hauptsturmführer-ja Skorzeny-ja sprejel 15. septembra v svojem glavnem stanu, kjer mu je Skorzeny poročal o poteku cele akcije.

* 40letnica katastrofe na dravski brvi. Sredi septembra l. 1903 so bile tudi v zgornji dravski dolini hude poplave. V Mahrenberg-u je visoko narasla reka Drau, zrušila most in ga odnesla proti Marburg-u. Tu so se ob šibki brvi (ki jo od tedaj nadomestuje trdna, železna brv) ruševine zajezile od tramovje. Prizor je od obeh strani vzbudil mnogo radovednežev. Z ozirom na pretečo nevarnost je mestni magistrat dal brv zastražiti po dveh svojih stražnikih. Proti večeru je prišlo do katastrofe. Brv ni mogla več vzdržati divjih elementov in se je pretrgala proti sredini. Voda je odnesla obojno ruševino proti (tedaj še staremu) mostu, ki je radi tega prišel tudi v nevarnost. Pri polomu brvi sta utonila tudi oba stražnika, katerih le enega so dobili, o drugem pa še danes ni sledu. V vodo je padel tudi neki vajenec, ki pa je srečno priplaval do Königsinsel-a, kjer se je vjel za veje dreves in je tam klicačoč na pomoč, prebil celo, zanj strašno noč. Šele zjutraj so ga rešili. — K tej obletnici se še povzemo ob priliki katastrofalne povodni pred desetimi leti.

* Velik požar je vpepelil kolodvor v Filadelfiji. Kakor poročajo iz Washingtona, je vpepelil velik požar del kolodvora v Filadelfiji. Ogenj je uničil več stranskih poslopij, šest vagonov in garderobo, v kateri se je nahajalo okrog 1500 kovčkov. Pri gašenju požara se je ranilo in obžalovalo okrog sto oseb. Škoda znaša po dosedanjih predvidenih cenitvah 250.000 dolarjev. Vzrok velepožara ni znan.

* Pesek in voda sta v letalski zaščiti najvažnejši sredstva obrambe. Anglo-ameriški požigalci skušajo pri svojih terorističnih napadih izzvati velepožare, ker povzročajo taki požari največjo škodo. Gašenje požarov je radi tega glavna obveznost vsakočar. Hrabrost in pripravljenost pa sta zaman, ako primanjkuje vode in peska. Maršikateri požar na podstrešju ali pa v sobah se je razvil samo radi tega, ker je bilo na razpolago premalo peska in vode. Vsi prebivalci hiš morajo tedaj skrbeti za to, da bo v vseh stanovanjih, na podstrešjih, stopniščih, v kleti in v zakloniščih dovolj vode in peska. Zlasti voda mora biti pripravljena vedno in se zato določene posode ne sme napolnjevati šele o priliki alarma.

□ Mussolini ni nič vedel o kapitulaciji Badoqljeve vlade. Kakor je izvedel Nemški dopisni urad, Mussolini do svoje rešitve ni vedel ničesar o kapitulaciji Badoqljeve vlade. Ves čas svojega nečastnega ujetništva je bil odrezan od zunanega sveta, pa tudi straže niso smele z njim govoriti. Tudi pri večkratnih transportih od teče do ječe so onemogočili sleherni stik Duce-ja s prebivalstvom na ta način, da so v tistih področjih dajali napačni letalski alarm. Mussolini-ja pa so prevažali v sanitetnem avtomobilu. S takimi sravnimi metodami je skušala izdajalska klika ločiti Duce-ja od njegovega naroda ter mu prikri-vati njegovo usodo.

VINOGRADNIŠKI IN SADJARSKI KOTIČEK

Ščitimo rodovitno zemljo!

Zemeljske bakterije tvorijo skupno z razpadanjem starih rastlinskih in živalskih ostankov v gornji zemeljski plasti vir novega rastlinskega življenja. Ljudstvo imenuje to gornjo plast »živo zemljo«, razlikujoč v spodnji plasti takozvano »mrtvo zemljo«.

Pameten vinogradnik pri rigolanju ne bo podkopal te žive zemlje pregloboko, ker bi tako gnoj kakor tudi humozna zemlja tam vsled pomanjkajanja zraka postala nekako šota ali zoqlenela mrtvina.

Pri novem nasadu pride spodnja mrtva zemlja vsled rigolanja na površino, zato se doda pri sajenju trsov v jame komposta oziroma »žive« zemlje, da bi mlade trsne korenine našle takoj hrano. Nov nasad je na svoji površini večinoma čist plevela. Temu primerno se ga tudi okaplje, da ne bi divje rastoči plevel motil razvoja mladih trsov, ki potrebujejo svetlobo, vodo in hrano za sebe.

Pri starejših nasadih, ki se odlikujejo po bogato razvitem sistemu korenin ter po krepkih nadzemskih poqanjkih, plevel zdaleka ni tako nevaren in tako nastane vprašanje: Vinoqrad brez trave ali s travo zaraščen vinoqrad?

Ljudski pogovor pravi: »Kjer ne raste trava, tam ne raste tudi nič drugega!« Zemlja mora torej vsebovati humus. Kjer se perijodično gnoji z organskim gnojem, tam je tudi potreben humus z bogato tvorbo zemeljskih bakterij. Kakšen pomen pa ima nizka in kratka trava zlasti v strmih legah? Praktično in dolgoletno izkustvo vinogradnika je dalo prednost nizki mali zemeljski flori, torej simbiotični toleranci travišča, in sicer za kritične poletne čase, ko tvorijo neurja veliko nevarnost odplavljanja najboljše zemeljske plasti in gnoja. Nizka trava je najboljša zaščita, obenem pa tudi konzervator za humus in ostale hranilne snovi v gornji plasti zemlje. Praksa je tudi pokazala, da je bilo grozdje v takih zaraščenih nasadih kvalitativno in kvantitativno najboljše, vsekakor pa boljše kakor pa v stoprocentno trave očiščenih vinoqradih.

Znani so mi vzgledni vinoqradi, ki so po večletnem pedantičnem odpravljanju trave izgubili svojo vzorčno bujnost in lepoto. Zapadli so do generaciji, ker so opetovana neurja spravila v dolino tako fino humozno zemljo kakor tudi sestavine gnoja.

Razumni vinogradnik mora pravočasno najpravo mero v negovanju, kulturi in ohranitvi moči zemlje, nikakor pa ne sme postopati šablon-sko po gotovih kapricah lepote.

V marsičem si opomoremo z izdatnimi in sistematičnimi vodnimi jarki, in sicer z zajezilnimi in odvodnimi jarki. Sistem mora bazirati na načelu, da je treba zajezilne jarke izpletati tja, kjer nalivi v največji meri izpirajo zemljo. Na ta način dosežemo, da se avtomatično in istočasno naplavi najfinejša zemlja. Taki zajezilni jarki pa nikakor ne smejo prekoračiti padca od 1—3 odstotkov. Povsod, kjer rabimo naplavljeno zemljo, napravimo zajezilno jamo. Te zajezilne jame najraje po potrebi in nujnosti svoje mesto, nahajati se pa morajo vedno tam, kjer je najbolj potrebno zbiranje naplavine.

Te zajezilne jame ne smejo biti med seboj pre-daleč izkopane, da na ta način dosežemo po možnosti enakomerno razdelitev zemlje in vode v vinoqradu.

Na mestih, kjer vlada v poletju na nosovih hribov velika suša, bomo izkopal globlje in večje zajezilne jame, da na teh mestih lahko sorazmerno prevzamejo več vode. Vijugasti obronki v vinoqradih dobijo avtomatično vedno trikrat toliko vode kakor suha strmina na svojem nosu.

Idealno bi bilo, če bi se dalo odvišno deževn-co zajeziti že na hribu ter jo pologaoma dovajati vinoqradom.

Neka srbska vinogradnica v Sremskih Karlovcih je v suhi in vetru izpostavljeni legi svojega vinoqrada dala izkopati do dva metra globoke in velike zajezilne jame. Veter je napolnil te jame v jeseni s trsnim listjem, pozimi pa s snegom. Omenjena posestnica je imela na svojih vinoqradniških parcelah pri takem postopku najboljše uspehe.

F. R.

Kleiner Anzeiger

Jedes Wort kostet für Stellengesuche 5 Rpf., das gedruckte Wort 25 Rpf. für Geld-, Realitätenverkehr, Briefwechsel und Heirat 13 Rpf., das feldgedruckte Wort 40 Rpf. für alle übrigen Wortanzeigen 10 Rpf., das feldgedruckte Wort 30 Rpf. Der Wortpreis gilt bis zu 12 Buchstaben je Wort. Kennwortgebühr bei Abholung der Angebote 35 Rpf. bei Zusendung durch Post oder Boten 70 Rpf. Auskunftsgebühr für Anzeigen mit dem Vermerk: „Auskunft in der Verwaltung oder Geschäftsstelle“ 20 Rpf. Anzeigenannahmeschluss: Am Tage vor Erscheinen um 16 Uhr. Kleine Anzeigen werden nur gegen Vorauszahlung des Betrages (auch gültige Briefmarken) aufgenommen. Mindestgebühr für eine kleine Anzeige 1 RM.

Geschäftsverkehr

Tausche 3 Joch Landbesitz gegen kleineren in der Umgebung Leitersberg bis Ranzenberg. — Bismarckstr. 10, Marburg/Drau, Tür 41. 97-2

Zu verkaufen

Zu verkaufen gute Kuh, Murbodenerrasse, gelb, 500—550 kg schwer, sieben Monate trüchtig am sechsten Kalb, bei Ferdinand Guerra in Eichtal, gegenüber dem Bahnhof, jenseits der Sawa. 94-3

Zu kaufen gesucht

Abfälle! Altpapier, Hadern, Schneiderabschnitte, Textilabfälle, Alteisen, Metall, Glasscherben, Tierhaare und Schafwolle kauft laufend jede Menge Alois Arbeiter, Marburg/Drau, Draugasse 5. 4

Zu kaufen gesucht ein gut erhaltenes Grasmäher, Anträge an Hraschowitz, Roßbach 91 Post Gams. 98-4

Wagen für Schwerfuhrwerk zu kaufen gesucht. Anträge: R. W., Lippittsche Gutsverwaltung — Schloß Turntsch bei Pettau. 122-4

Federwagen- (Ein- oder Zweispänner) von Besitzer zu kaufen gesucht. Horwat, Ameisgasse 31, Wurz. 114-4

Sesseln aller Gattungen und jede Quantum kauft sofort J. Putschko, Marburg/Drau, Triesterstraße 57. 113-4

Stellengesuche

Ehepaar sucht Stelle als Winzer, Anshr. in der Verw. d. »St. G.«, Marburg/Drau. 99-5

Älterer Mann vom Handelsfach sucht leichte Beschäftigung. — K. Lorenz, Postlagernd Bad Neuhaus. 91-5

Hausmeisterposten in Wohnung in Pettau oder Umgebung wird sofort gesucht. Repetz Stefan — Gruschkeberg Post Lichtenegg bei Pettau. 123-5

Offene Stellen

Vor Einstellung von Arbeitnehmern muss die Zustimmung des zuständigen Arbeitsamtes eingeholt werden.

Winzerfamilie mit 4 bis 6 Arbeitskräften wird aufgenommen für eine Winzerei in Georgenberg an der Pöbnitz bei Marburg. Anfragen F. Matiaschitz, Post Ranzenberg bei Marburg-Dr. 590-4

Winzerfamilie mit vier Arbeitskräften wird sofort aufgenommen. Vorzustellen: Sonntags vormittags Marburg, bei Malles, Schillerstraße 22. 66-6

Winzerfamilie mit 2—5 Arbeitskräften wird für eine Winzerei in Lubstawa, Post Treun bei Pettau, gesucht. Anfragen: Schusteritsch Hans, Treun bei Pettau. 65-6

Hänerlehrling wird aufgenommen. Kost und Wohnung im Hause Adamitsch Franz, Hafnermeister, Allerheiligenasse 12, Marburg/Drau. Dortselbst auch Hänergehilfe und ein Tagesarbeiter gesucht. 63-4

2 Lehrjungen werden sofort aufgenommen. Kost und Wohnung im Hause Alois Zelenko, Gartenbau, Cilli. 83-6

Der Chef der Zivilverwaltung in der Untersteiermark.
Der Beauftragte für Ernährung und Landwirtschaft
G2: Cd 2 I B/1/100/3, Graz, 4. 9. 1943.

Sicherstellung der Äpfelversorgung

Die Apfelernte in der Untersteiermark fällt heuer schwach aus. Ein Ausgleich durch Zuschüsse aus den übrigen Anbaugebieten des Großdeutschen Reiches oder durch Einfuhr aus dem Auslande ist in dem erforderlichen Umfange nicht möglich. Der Bedarf in den Städten und Industriegebieten ist außerordentlich groß und auch die Verarbeitungs-Industrie benötigt zur Erfüllung vordringlicher Wehrmachtsaufträge und zur Sicherstellung der Brotaufstrichmittel-Aktion Obst aller Art. Mehr denn je muß deshalb Sorge getragen werden, daß das zur Verfügung stehende Obst möglichst restlos erfaßt und einer gerechten Verteilung zugeführt wird. Es geht dabei nicht an, daß Personen, die über Zeit und Geld verfügen, die öffentlichen Verkehrsmittel unnötig beanspruchen, um zu den Erzeugern hinauszufahren und Obst häufig zu überhöhten Preisen einzukaufen.

Die Arbeiter in den Rüstungsbetrieben sowie die heranwachsende Jugend, Mütter und Kranke haben einen berechtigten Anspruch auf Apfel. Die Erzeuger sind durch die bestehenden Anordnungen verpflichtet, die über ihren eigenen Bedarf hinausgehenden Apfelmengen restlos der zuständigen Ortssammelstelle abzuliefern, da nur auf diese Weise eine gerechte Verteilung der vorhandenen Mengen möglich ist.

637

Im Spezereigeschäft,

KATZ HUBERT, HL. GEIST bei ZELLNITZ,
wird ein Lehrling aufgenommen. 105

Gebrannter Kalk für Bau- und Düngezwecke

Kalkwerke Friedrich Weinberger, Edingen
Untersteiermark 87

Winterrfamilie mit 2-5 Arbeitskräften wird aufgenommen für Winterei Liebtau bei Treun bei Pettau. Dienstantritt anfang November 1943. Anfr.: Schostetsch Hans, Treun bei Pettau. 95-6

Winzerehepaar wird aufgenommen. Johann Lotschitschnik — Kobbach 125, bei Gams-Marburg. 102-6

1 Pferdeknecht wird aufgenommen bei Schunko Georg, Oberstwein 20, Marburg/Drau. 101-6

Winterrfamilie wird gesucht. Anfragen: Wildenrainerg. 15/T, Eduard Weitzl, Marburg/Drau. 100-6

Heirat

Magaziner, 38 Jahre alt, Untersteier, sucht ein nettes, einfaches Fräulein von 25 bis 30 Jahren zwecks Ehe kennenzulernen. Zuschriften unter »Glücklicher Herbst« an die Geschäftsstelle der »M. Z.«, Cilli. 92-12

Zimmermannvorarbeiter in mittleren Jahren, wünscht Bekanntschaft mit Fräulein oder Witwe vom Lande (auch mit Kind) zw. Ehelichung. Angeb. mit Lichtbild an die Verw. der »M. Z.«, Marburg/Drau, unter »Schöne Zukunft« 93-12

Funde - Verluste

Blaue Tasche mit 52 RM und Schlüsseln von Lendorf bis Frauwalden verloren. Gegen Belohnung abzugeben b. Mikl Amalia, Lendorf 27. 103-13

Auf dunkler Strasse höflich sein

heißt andern nicht ins Auge leuchten. Der Rücksichtsvolle läßt das blau gedämpfte OSRAM-Licht der Taschenlampe senkrecht nach unten fallen — immer nur zwei Schritt voraus, nicht weiter.

OSRAM

Viel Licht für wenig Strom!

Verschiedenes

Prothesen jeder Art — Leder — Leichtmetall — Holz — orthopädische Apparate. Leibblinden. Gummistrümpfe, Bruchbänder erzeugt und liefert das führende Fachgeschäft F. EGGER, Bandagen und Orthopädie. Lieferant sämtlicher Krankenanstalten und Sozialinstitute Marburg/Dr., Mellingerstraße 3 Achtung! Modellabnahmen für Prothesen und orthopädische Apparate finden wegen Personalmanget in Marburg jeden Freitag ganztägig statt. 14

Gendarmenlebensamt sucht nette Untersteierin bis zu 22 Jahren zw. Heirat. Bin 26/175, naturlieb., warmherzig, ernstdenkend. Lichtbild erwünscht. Zuschr. unter »Liebesglück« an d. »St. G.«, Marb./Drau. 117-12

Wer weiß die Adresse meines Bruders Heinrich Malus. Um Mitteilung bittet Stanko Malus — Weibela, Bez. Dresden, Lager 74 — Schweizerhöhe. 118-14

Verkaufe Auszugstisch, schön gearbeitet, Nußholz, um 120 RM. J. Putschko, Marb./Dr., Triesterstr. 57. 112-3

Zu verkaufen Holzgastraktor, 1 Diesel und 2 Benzinmotore 6 PS, Preis 3000 RM. Adr. in d. »St. G.«, Marb. (Drau). 111-3

Lehrjunge — deutschsprech., 14-15 J. alt, möglichst mit Hauptschule, wird sof. aufgenommen. Kost und Wohnung im Hause. Johann Florjanitsch, Spezerei, Manufaktur, Eisen — Schönstein, Untersteiermark. 121-6

Zwei bis drei Personen werden für Besitz aufgenommen, bevorzugt Eisenbahner. Anschrift i. d. »St. G.«, Marburg (Drau). 116-6

Kräftiger Bäckerlehrling vom Lande, nicht über 15 Jahre alt, wird sofort aufgenommen. Kost und Wohnung im Hause. Dampfbäckerei Schober, Marburg, Friedrich-Jahn-Platz. 115-6

Wer bet für das Deutsche Rote Kreuz!

BESTELLSCHEIN Versuche dein Glück bei 1-4
Ich spiele mit. Senden Sie sofort 1/4, 1/4, 1/4, 1/4 Originallos der I. Klasse der 10. Deutschen Reichslotterie. Betrag folgt nach Erhalt des Loses. — Ziehungsliste erwünscht. (Nicht Gewünschtes streichen).
Name und Anschrift:

PAULMICHL
Staatliche Lotterie-Einnahme
GRAZ, Schmiedgasse 24
Ziehung I. Klasse 15. Okt. 1943
110

DONAU-CONCORDIA VERSICHERUNGEN

BIETEN SCHUTZ GEGEN ALLE GEFAHREN!
WENDEN SIE SICH AN UNSEREN ORTSVORSTRETER ODER DIREKT AN DIE GEMEINSCHAFTSSTELLE

GRAZ, HERRENGASSE 13 88 Ruf 21-63

Vom tiefsten Schmerz gebeugt, geben wir allen Bekannten die traurige Nachricht, daß unser innigstgeliebter Sohn, Bruder, Schwager und Onkel

FRANZI ZWETKO

Getreiter in einer Panzerjäger-Komp.

Im blühenden Alter von 21 Jahren bei den Abwehrkämpfen südlich von Leningrad den Heldentod fand.

Fern seiner geliebten Heimat ruht er nun in Rußlands kühler Erde.

Oberpulsgras, Windischlandsberg, Cilli, Agram, den 15. September 1943.

In tiefer Trauer denken an sein fernes Grab: Leopold und Aloisie Zwetko, Eltern, Albin und Leopold, Brüder, Johanna, Schwester, Anni, geb. Kartin, Schwägerin, Emil und Irene, Nefte und Nichte, sowie alle übrigen Verwandten. 119

Schmerz erfüllt geben wir allen Verwandten und Bekannten die unfaßbare, traurige Nachricht, daß unser innigstgeliebter Sohn

PETER FERLINTZ

Grenadier

In treuer Pflichterfüllung für Führer, Volk und Vaterland bei Orel, fern seiner geliebten Heimat, im blühenden Alter von 21 Jahren, am 12. Juli 1943 den Heldentod fand. In treuer Pflichterfüllung war er im Leben und im Sterben seinen Kameraden Vorbild.

Unser Schmerz ist unermesslich.

Gradischberg, am 8. September 1943. 120

Franz und Johanna Ferlantz, Eltern.

Hart und schwer traf uns die unerwartete Nachricht, daß unser lieber Bruder

JOSEF RUS

Grenadier

geboren am 21. Februar 1921 in Laak bei Steinbrück, am 8. August 1943 bei den schweren Abwehrkämpfen in Krasnopolje an der Ostfront in soldatischer Pflichterfüllung sein junges Leben ließ. 124

Laak bei Steinbrück, am 15. September 1943.

In tiefster Trauer:

Johann, Peter, Albert, Andri und Toni, Geschwister.

15. und 16. Oktober
Ziehung 1. Klasse der

10. Deutschen Reichslotterie

WESIACK

Staatliche Lotterie-Einnahme
Marburg-Drau, Herreng. 23
Fernruf 20-97

...../8 zu 3.— RM je Klasse
...../4 zu 6.— RM je Klasse
...../2 zu 12.— RM je Klasse
...../1 zu 24.— RM je Klasse

Name: .....

Anschrift: .....

Ausschneiden und einsenden!

Hängt Ihr Herzenswunsch mit dem Besitz von viel Geld zusammen, dann spielen Sie jetzt mit in der

10. Deutschen Reichslotterie

Ziehung 1. Kl. 15. u. 16. Oktober.
Wieder 400.000 Treffer mit über 102 Millionen RM Gewinne.

Wählen Sie Ihre Glücksnummer aus meinem Nummern-Angebot
756 11758 52359 199385
783 11802 56924 281168
1187 34923 176438 290781

Erwünschte Nummern anstreichen, Angebot ausschneiden und einsenden. Ich (Name und Adresse)

bestelle nebst Ziehungliste:

.../8 zu 3 RM .../2 zu 12 RM
.../4 zu 6 RM .../1 zu 24 RM

Falls vergriffen, bitte ähnliche Nr. Frisch gewagt ist halb gewonnen!

BRUNA Staatl. Lotterie-Einnahme
Graz, Herreng. 1
Tel. 10-32. Ganztägig geöffnet!

Tausche ein Zinshaus, Eckhaus auf dem schönsten Platz in Semlin, Kroatien, mit 10 verschiedenen Wohnungen und ein Lokal jährliche Rente 120.000 Kuna, eigene Wasserleitung, alles parkettiert, sechs größere Wohnungen mit Badezimmer versehen gegen einen gleichwertigen Land-, Wald- oder Hausbesitz in Steiermark. Anfragen bitte an die Adresse F. Novak, Semlin, Rosseggerstraße 13, Kroatien 635-14

Bandagen aller Art sowie Prothesen erzeugt die altbekannte Firma FRANZ BELA, Bandagist, Marburg/Drau, Herrengasse 5, 237-14

Tausche fast neuen Herrenanzug für mittl. Größe oder gut erhaltenes Herrenfahrrad für altmodische Damenuhr. Differenz wird nachbezahlt. Gasthaus Katschitz, Tüffer, 73-14

Hart und schwer traf uns die traurige Nachricht, daß unser unvergeßlicher Sohn, Bruder

FRANZ GOLESCH

Gefreiter

im 22. Lebensjahre bei den schweren Kämpfen an der Ostfront am 12. August 1943 sein junges Leben ließ.

Steinen-Anderburg, im August 1943.

In tiefer Trauer:

Josef und Maria Golesch, fünf Schwestern und vier Brüder.

Im Kampf gegen den Weltfeind Bolschewismus fiel am 17. August 1943 an der Mius-Front unser lieber Sohn und Bruder

ALOIS KLAMPFER

Grenadier,

Kaum 19jährig, hat er sein junges Leben im Felde der Ehre gelassen.

Marburg Drau, Fraustauden, Roswein, Graz, Dobelbad, im September 1943. 106

In tiefer Trauer: Alois und Helene Klampfer, Eltern; Justine, Aloisie und Ida, Geschwister, sowie die Familien: Pucher, Strutz und Schlamberger.

Wir erhielten die erschütternde Nachricht, daß unser lieber, unvergeßlicher Sohn, Bruder und Neffe

FRANZ MURSCHITSCH

Grenadier

bei den schweren Abwehrkämpfen an der Ostfront in treuer Pflichterfüllung getreu seinem Fahnenfeld den Heldentod fand.

Pöllitschberg Nr. 63 bei Oberradkersburg, den 16. September 1943. 90

In tiefer Trauer:

Mutter und Peter Preindl, Nährvater, Amalia Murschitsch, Maria Preindl, Schwestern, Franz Eiletz Alois Murschitsch, Onkeln, Amalia Talenele, Abstal, Matilde Baumann, Abstal, Josefa Ostriz, Tanten, sowie sämtliche Verwandten.

Schmerzerfüllt geben wir allen Verwandten und Bekannten die unfaßbare, traurige Nachricht, daß unser innigstgeliebter Sohn und Bruder

FELIX HRIBERNIK

Grenadier

in treuer Pflichterfüllung für Führer, Volk und Vaterland am 22. August 1943 an der Ostfront, fern seiner geliebten Heimat und seiner Lieben, den Heldentod fand. In treuer Pflichterfüllung war er im Leben und Sterben seinen Kameraden Vorbild.

Unser Schmerz ist unermesslich.

Plankenstein, im September 1943.

Leopold und Maria Hribernik, Eltern, sowie alle Brüder und Schwestern. 108

RED N NEUES Pulver für den Wuchs und für die Mastung der Schweine
REDIN, mit garantiertem Erfolg
ZENTRALDROGERIE EMIL IDOR
Marburg / Drau, Herrengasse 33

Melker oder Maier

107 zum sofortigen Eintritt gesucht.

Anträge **R. W. LIPPITISCHE**
Gutsverwaltung Schloss Turnisch b. Pettau

ANZEIGEN

im »Stajerski Gospodar« sind erfolgreich!

Jeder Betriebsführer

soll das **Verordnungs- und Amtsblatt** des Chefs der Zivilverwaltung in der Untersteiermark lesen. **Bezugspreis monatlich RM 1,25.** Bestellungen sind an die Geschäftsstelle des Verordnungs- und Amtsblattes Marburg/Drau Badgasse 6 zu richten

In tiefster Trauer geben wir bekannt, daß unser lieber Sohn und Bruder

Kanonier

FRANZ PINTARITSCH

aus Schloßriegel, Sauritsch bei Pettau, in seinem 19. vollendeten Lebensjahre sein junges Leben für die Heimat, am 23. Juli 1943 bei Orau geopfert hat.

Schloßriegel, den 16. September 1943.

Die tieftrauernden Hinterbliebenen
Vater und vier Brüder. 104

Hart und schwer traf uns die Nachricht, daß unser innigstgeliebter Sohn, Bruder und Onkel

RAFAEL MOTNIKAR

Gefreiter in einem Gebirgsjäger-Regiment

im 20. Lebensjahre am 25. August 1943 an der Ostfront gefallen ist

Edlingen, am 19. September 1943.

In tiefer Trauer:

Ferdinand und Barbara Motnikar, Eltern, Geschwister sowie alle übrigen Verwandten. 96